PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

Balerine

Foto : Alexandr Makarov (A.P.N.)

Din simetrie se vor întrupa extratereștrii?

...eabă serioasă: jocul ● Treisprezece ani singur în junglă ...fost domesticite animalele ● Atenție la capcane! ● O boală a bătrîneții

2

ANUL XXVII
(1347)
8 IANUARIE
1971

Sărbătorile au trecut. Copiii sînt, să sperăm, încîntaţi de darurile primite. Se joacă cu ele cît e ziulica de lungă, ba le duc cu ei seara în pat. Adulţii se miră adesea de predilecţia copiilor pentru jucării şi de importanţa pe care le-o acordă, uitînd că şi ei se îndeletnicesc cu jocuri care le sînt tot atît de necesare.

În ce măsură seamănă jocul copiilor cu al puilor de animal şi al adulţilor? Există vreo diferenţă de natură între ele? Care este semnificaţia dorinţei de joc? Sînt atîtea întrebări la care psihologii şi pedagogii încearcă să răspundă pe de o parte pentru că de felul lor vor să afle tot ce se petrece în sufletul omului, iar pe de altă parte pentru că speră ca în felul acesta, să fie de folos părinţilor şi, implicit, copiilor.

Documentar

O TREABĂ SERIOASĂ: JOCUL

Nevoia de joacă apare mai devreme decît s-ar putea crede, şi anume din clipa în care copilul foloseşte, pentru a se distra, un obiect aflat pe lîngă el. Încă din primele luni de viaţă, copiii sug un colţ de scutec, aruncă afară din leagăn obiecte,ori se amuză făcîndu-le să dispară şi să reapară. Se poate spune că aceste activităţi sînt germenii a ceea ce va deveni mai tîrziu joc.

Jocul exercită două funcţii: de substituţie şi educativă, dintre care prima îi este caracteristică. Ambele se manifestă de la cea mai fragedă vîrstă. La începutul existenţei sale sugarul nu simte decît nevoia de a-şi satisface foamea şi setea. Destul de repede, însă, şi anume imediat ce i se dezvoltă prehensiunea, adică devine capabil să apuce şi să ţină o sunătoare de pildă, apare o activitate care tinde să ia locul satisfacţiilor iniţiale şi care are deci un caracter substitutiv. Această activitate poate fi observată foarte bine după vîrsta de un an, cînd copilul se ataşează de un urs de pluş sau de o păpuşă, care joacă rolul de „înlocuitori" ai părinţilor. Situaţia se complică însă prin faptul că ursul sau păpuşa sînt în acelaşi timp şi un fel de *alter ego* al copilului.

Jocul copiilor mici seamănă oarecum cu al puilor de primate.

Dar din al doilea an de viaţă intervine o diferenţiere. În momentul acela se produce un fenomen specific uman, şi anume apariţia interesului pentru persoanele care se ocupă de copil. Diverse moduri de ataşament faţă de persoanele care le-au crescut de mici au fost descrise şi la animale. Dar acest ataşament rămîne elementar şi mereu acelaşi. Ceea ce caracterizează copilul este dependenţa sa faţă de persoanele din jur şi, în acelaşi timp, efortul pe care-l face pentru a o reduce la minimum. Atunci intervine manipularea jucăriilor care, prin funcţia lor substitutivă, îi permit să scape de această dependenţă.

Jocul şi jucăriile capătă sensul lor tipic uman prin modul în care copilul le utilizează. La început nu ţine seama de forma şi de valoarea lor simbolică, ci le manipulează ca pe nişte cuburi, îngrămădindu-le, unele peste altele. Apoi, în cursul celui de al treilea an de viaţă, un copil care se dezvoltă normal foloseşte căţelul sau pisica de pluş ca pe un căţel sau o pisică.

O altă deosebire între copil şi animal o constituie gratuitatea jocului la cel dintîi. Copilul nu se joacă spre a învăţa să manipuleze mai bine obiectele, pentru a acţiona asupra mediului exterior. Jocul ţine de domeniul simbolului apropiindu-se de definiţia care i se dă în cazul adulţilor: o activitate trăită ca reală, dar care în acelaşi timp este recunoscută şi identificată drept ficţiune.

● Jocul—o măsură a inteligenţei

Există desigur o legătură între felul cum se joacă un copil şi inteligenţa lui, dar, după părerea specialiştilor, este vorba mai mult de o relaţie indirectă. Un copil căruia îi place să se joace este un copil căruia îi merge bine. În timp ce tulburările de felul psihozelor se vădesc în primul rînd prin absenţa jocului. Capacitatea de se juca denotă o dezvoltare normală a personalităţii, care permite celor mici să se amuze cu o ficţiune, deşi o recunosc ca atare. Foarte de timpuriu copiii se joacă „de-a oamenii mari", identificîndu-se cu părinţii, cu învăţătoarea. Faptul le dă o mare satisfacţie, dar ei ştiu foarte bine că sînt copii şi că „fac" doar pe adulţii.

Inteligenţa înseamnă în special integritate mintală şi răspunsuri corecte la stimulii exteriori. Dacă un copil se îndeletniceşte de timpuriu cu jocuri corespunzătoare vîrstei, dezvoltarea lui intelectuală nu va crea griji părinţilor. Copiii inteligenţi manifestă devreme o mare capacitate de discriminare în jocurile lor. În schimb, copiii care la 4 sau 5 ani continuă să îngrămădească jucăriile fără a ţine seama de specificul lor trec probabil prin dificultăţi în dezvoltarea personalităţii, ceea ce se traduce printr-o inteligenţă mai puţin vie.

Există părinţi care se întreabă dacă jocul nu incită copiii să se retragă în lumea lor imaginară şi să sfîrşească prin a o confunda cu realitatea. Pedagogii socotesc că acest lucru se întîmplă numai în cazuri excepţionale, că jocul devine patologic numai din momentul în care copilul pierde noţiunea de ficţiune. Există în schimb foarte mulţi copii pe care abia îi poţi lua de la joacă, comportament care este perfect normal. Dar adulţilor nu le vine oare greu să se întoarcă din vis la realitate? Cînd un copil se crede un mare şef indian şi mama îi spune: „Du-te şi te spală pe mîini şi vino la masă", nu încape îndoială că el ezită să se execute deoarece această trecere bruscă de la o situaţie superioară la una inferioară îl umileşte. De altfel, trebuie să recunoaştem că oamenii mari intervin adesea la momentul inoportun, pentru că sînt enervaţi de aspectul megalomanic al jocului copiilor. Chiar părinţi care se consideră foarte binevoitori încearcă o anume plăcere în a-şi face copiii să-şi părăsească visul.

S-ar părea că copilul simte mai mult decît adultul nevoia de a se juca. În acest sens bătrîneţea ar putea fi definită prin pierderea nevoii de a se juca. Dar în ce priveşte natura profundă a jocului nu există nici o diferenţă de vîrstă. O trăire imaginară şi un vis parţial materializat sînt necesare tuturor făpturilor omeneşti. Există chiar o serie de analogii între „jocul de-a cei mari", atît de apreciat de copii, şi mersul adulţilor la teatru, de exemplu.

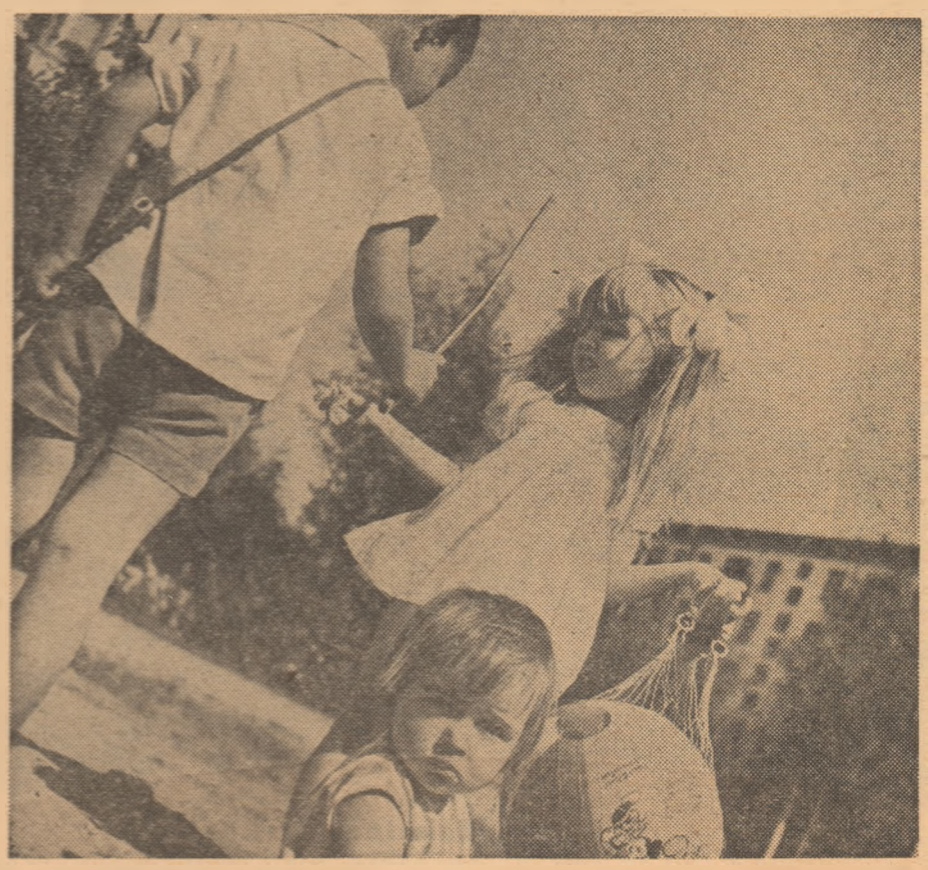

Zmeul a fost învins

● Ce şi cîte jucării

Simt copiii o atracţie spontană pentru jocurile caracteristice sexului lor — de pildă băieţii pentru soldaţii de plumb şi fetiţele pentru păpuşi — sau este vorba mai degrabă de un fenomen cultural? Specialiştii înclină mai mult spre a doua ipoteză. Astfel, în zilele noastre, femeile se interesează de automobile aproape tot atît de mult ca bărbaţii. Este deci firesc ca această preocupare să fie prezentă şi la fetiţe. Există însă şi factori legaţi efectiv de sex: băieţii sînt în general mai mobili, mai neastîmpăraţi decît fetele. În consecinţă, cele din urmă au o preferinţă pentru jocurile liniştite, pe cînd cei dintîi înclină spre jocurile mai violente. Dar părinţii nu trebuie să fie îngrijoraţi dacă situaţia se inversează, ceea ce se şi întîmplă de altfel foarte des. În general se poate spune că elementele culturale se suprapun peste diferenţele de structură ale personalităţii masculine şi feminine.

„Jucăria trebuie să permită copilului să-şi folosească forţele din el şi în acelaşi timp ea trebuie să se poată supune creativităţii lui interioare", afirmă un cunoscut psiholog şi pedagog. De pildă o păpuşă care bea, umblă, vorbeşte poate desigur servi la condiţionarea fetiţei pentru viitorul ei rol de mamă. Numai că, în faţa unui univers de obiecte complicate şi copiate exact după natură, copilul nu mai poate fi creator, devenind doar un fel de beneficiar: el nu mai inventă lumea, ci o foloseşte. Elocvent în acest sens este exemplul unei fetiţe de 5 ani care a primit două păpuşi: una mecanică care schia, destul de stîngaci de altfel, şi alta de fetru moale, într-un cuvînt urmaşa vechilor păpuşi de cîrpă. Fetiţa s-a jucat două zile cu păpuşa mecanică, după care a abandonat-o complet în favoarea celeilalte.

Dorinţa unei jucării mai elaborate, mai complicate, care apare la copiii mai mari, corespunde mai degrabă unei nevoi raţionale decît unui joc veritabil. Jucăriile mecanice nu lasă imaginaţia să se dezvolte în voia ei, ci asigură o creştere a capacităţii de raţionare. Aceasta nu înseamnează, însă, că la vîrsta respectivă copiii renunţă definitiv la jocurile de imaginaţie. Astfel, la cîteva minute după ce au montat o sonerie sau un motoraş, le abandonează, pentru a se juca de-a Cei trei muşchetari. Căci, cu anii, aceste jocuri „de roluri" se transformă sub influenţa cărţilor citite. La mulţi copii toate activităţile imaginare se organizează pînă la urmă în jurul plăcerii pe care le-o pricinuieşte lectura.

În general toţi psihologii sînt de acord că părinţii riscă să sece izvorul imaginaţiei oferind copiilor prea multe jucării sau jocuri educative. Adesea copiii se mulţumesc să urmeze fidel modelul care li se oferă şi încetează să mai viseze. Imaginaţia celor mici este atît de vie încît le ajută să folosească orice obiect în scopul dorit. Un băieţaş de trei ani care a primit un splendid costum de piele roşie, ambalat într-o cutie, l-a scos, l-a dat deoparte şi s-a instalat în cutie ţipînd fericit: „Mămico, uite ce vapor frumos!" Or, această imaginaţie debordantă trebuie lăsată să-şi urmeze cursul ei normal.

În plus, excesul de jucării poate fi şi semnul unei atitudini greşite a părinţilor. Aceştia, fie că vor să scape de copii şi de aceea îi copleşesc cu cadouri, fie că se tem să nu fie iubiţi dacă nu le fac multe daruri.

● Funcţia socială a jocului

Romanii adorau jocurile de circ; în Orient se juca şah iar acum se joacă table; în Anglia crichetul este socotit jocul naţional; unii joacă cărţi, alţii preferă popicele sau „pietrele". Această sumară şi total incompletă enumerare arată că jocul este practicat în toată lumea, deşi nu sub aceleaşi forme. El este supus variaţiei, modei chiar, după regiuni, epoci şi medii sociale. De unde şi semnificaţia sociologică care începe să fie atribuită jocului. Într-adevăr, pare să existe o legătură între jocuri şi societăţi, între jocuri şi civilizaţii.

Vremea cînd ele erau privite ca o simplă distracţie s-a încheiat de mult. Astăzi li se recunoaşte o funcţie socială. Cel mai pregnant exemplu este al sporturilor de echipă, care stabilesc o strînsă legătură între participanţi. (Un caz aparte este reprezentat de **bilboquet**, în care o minge de lemn găurită trebuie înfiptă într-un băţ de care este prinsă cu o sfoară. Simplu exerciţiu de îndemînare la început, acest joc este practicat în colectiv şi urmărit cu pasiune de eschimoşi, pentru care a devenit un motiv de întrunire şi de veselie în frigul şi întunericul nopţii arctice). Aşa stînd lucrurile, jocul şi jucăriile derivă dintr-o civilizaţie sau invers, contribuie la crearea ei? În general se pare că se poate spune că un popor îşi alege sau inventează jocurile care corespund caracteristicilor lui fizice sau intelectuale: jocurile de inteligenţă (sofisme, teatru) la vechii greci, corrida la focoşii spanioli. Uneori jocul este chiar rămăşiţa unei instituţii sociale: din obiect de cult, masca a devenit obiect de divertisment. Dar jocul poate şi să influenţeze o civilizaţie: la spartani jocurile erau menite să călească caracterele; astăzi cuvintele încrucişate, şaradele şi alte jocuri de societate dezvoltă abilitatea intelectuală, iar jocurile de noroc au stat la baza unor serioase cercetări matematice, dînd naştere calculului probabilităţilor.

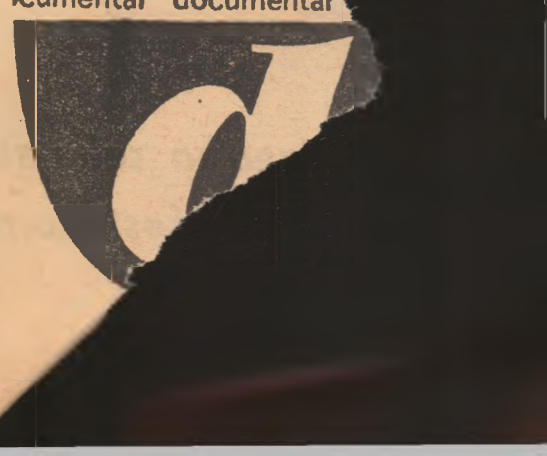

actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea

a

PROBLEME ŞI SOLUŢII

Un litru de apă egal cu 300 litri de benzină?

Pînă nu de mult electroenergetica utiliza, după cum se ştie, numai combustibili chimici, respectiv turbă, cărbune, ţiţei, gaz şi căderi de apă. Dar aceste resurse nu sînt de fel inepuizabile ceea ce i-a determinat pe specialişti să caute insistent altele noi. Şi, după ani de cercetări susţinute pe acest tărîm s-au arătat primele rezultate.

În 1954 a început să funcţioneze în U.R.S.S. centrala atomo-electrică de la Obninsk, prima de acest fel din lume. Evenimentul marca o nouă şi importantă direcţie în dezvoltarea energeticii mondiale. Ulterior au mai intrat în funcţiune în U.R.S.S. — ca şi în alte ţări — alte cîteva centrale atomo-electrice ; cele de la Beloiarskaia, Novovoronejskaia etc. În momentul de faţă în apropierea oraşului Şevcenko se construieşte experimental un reactor industrial cu neutroni rapizi care va avea o putere de 150 000 kW.

Şi lucrurile nu se opresc aici. În pronosticurile lor pentru viitorul apropiat şi mai îndepărtat savanţii vorbesc acum la unison despre energia termonucleară dirijată, „visul albastru" al energeticienilor. Cînd ei vor izbuti să rezolve această complexă problemă tehnico-ştiinţifică, omenirea va fi pentru totdeauna protejată împotriva pericolului foamei de energie. Căci s-a calculat că resursele de combustibil termonuclear de pe planeta noastră sînt atît de mari, încît ar ajunge pentru milioane de ani chiar dacă s-ar consuma o cantitate de energie egală cu aceea primită de Pămînt de la Soare. Şi pentru ca lucrurile să fie şi mai limpezi să apelăm la cîteva cifre : un gram de uraniu, adică o bucăţică ceva mai mare decît o gămălie de ac, poate degaja 10 miliarde de kilocalorii. Cu alte cuvinte, această fărîmă de uraniu este comparabilă — ca sursă de energie — cu 1 340 tone de antracit de Donеţ.

Coeficientul din energia internă a particulelor utilizat de energetica termonucleară este de zece ori mai mare decît cel folosit de energetica atomică. Rezervele de combustibil pentru energetica termonucleară, adică de hidrogen greu, sînt de-a dreptul colosale : fiecare litru sau kilogram de apă conţine 0,02 grame de deuteriu. Aparent n-ar fi prea mult, dar puterea calorică a acestei cantităţi infime este egală cu 3 800 kW/h. Ceea ce echivalează cu puterea calorică a 300 de litri de benzină de cea mai bună calitate. Cunoscînd că totalul rezervelor de apă de pe Terra este de 14.20^{20} kilograme, putem calcula că resursele de energie termonucleară ale planetei noastre însumează 5.10^{24} kW/h, deci de 5 milioane de ori mai mult decît resursele de materiale fisionabile.

...ar energeticienii îşi îndreaptă tot ...ult atenţia şi spre plasmă ca ...energie, care ar urma să cir... ...eratoare magneto-hidro-di... ...ste instalaţii se reali... ...experimental trans... ...ergiei termice în ...ansament foar...

...a de energie electrică, nu se poate însă să nu amintim şi de transportul ei, problemă care a dat şi ea multă bătaie de cap energeticienilor. În momentul de faţă în U.R.S.S. se construiesc cîteva linii pentru transportul energiei electrice cu tensiune înaltă şi foarte înaltă. Se studiază, de asemenea, posibilitatea construirii unei linii de curent continuu de 1 500 kilovolţi pe o distanţă de 2 700 de kilometri. Sistemul energetic unic al U.R.S.S., cu o capacitate de 100 milioane de kW, unic în lume prin proporţiile sale şi unind pînă acum 53 de sisteme energetice, va cunoaşte astfel o nouă şi importantă dezvoltare.

CE SE DISCUTĂ

Ciudatele celule „nemuritoare"

Descoperire senzaţională : s-au obţinut „in vitro" celule „nemuritoare", care nu ştiu ce-i îmbătrînirea celulară şi se reproduc la infinit.

Încă din 1964 s-a observat, cultivînd în suspensie un mare număr de celule, că după dispariţia aproape totală a celulelor se produce un redemaraj al culturii care poate da naştere unor descendenţi continui.

Care-i explicaţia fenomenului ? După şase zile de la prepararea culturii iniţiale se constată existenţa a două categorii de celule. Unele plutesc în mediul culturii, celelalte aderă la fund. Se crede că celulele de fund, celule mari polinucleate, ar avea rolul de a le hrăni pe celelalte. Într-adevăr, dacă se suprimă această populaţie de fund celulele în suspensie nu pot redemara şi mor.

Dimpotrivă, dacă aceste celule de fund sînt lăsate neatinse celulele în suspensie pot redemara şi da descendenţi „nemuritori". Redemarajul se produce de pe o zi pe alta, între ziua a 30-a şi ziua a 120-a de la prepararea culturii, iar după aceea se observă dispariţia celulelor de fund.

Se mai crede, de asemenea, că în acest redemaraj intervine şi aşa-numitul virus Epstein — Baer, care a fost găsit în celulele „nemuritoare". Pentru a verifica ipoteza s-au cultivat celule fără limfocite purtătoare ale virusului amintit, în care caz descendenţii continui n-au mai apărut.

Dar de ce înfrîng celulele cultivate „în vitro" fenomenul îmbătrînirii şi limitele de reproducere ale celorlalte celule ? Pe de o parte pentru că sînt obţinute în condiţii foarte diferite de acelea ale vieţii obişnuite, iar pe de altă parte, fiind în suspensie, ele ocolesc regula inhibiţiei de contact.

Dobîndirea de celule „nemuritoare" suscită mari speranţe în cîmpul cercetării anti-canceroase, întrucît în felul acesta se deschide posibilitatea de a produce în masă celule necanceroase.

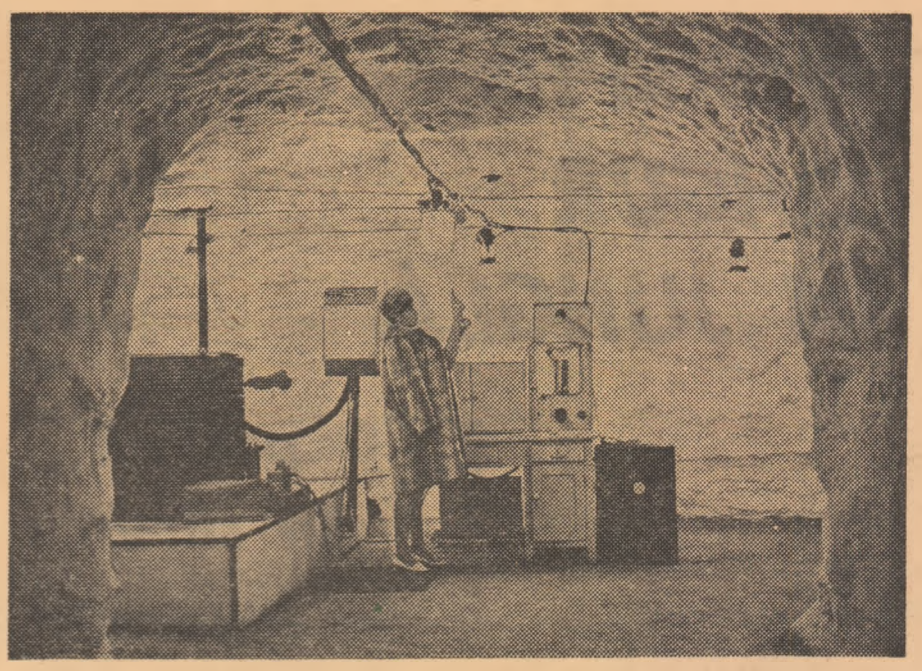

În R.S.S.A. Iakută ţinuturile cu îngheţ veşnic se întind pe suprafeţe imense. Nici în cele mai toride zile de vară stratul de gheaţă nu se topeşte decît pe cel mult doi metri adîncime. În fotografia noastră: laboratorul subteran al Institutului Iakut pentru cercetarea îngheţului veşnic, care studiază intens fenomenul

Foto : **V. Iakovlev (APN)**

Fără cuvinte

NOUTĂŢI

Maşina de scris factotum

După cît se pare, perfecţionările care de la un timp încoace au început să fie aduse maşinilor de scris depăşesc de fiecare dată ceea ce, la un anumit moment, părea limita. Ultimele tipuri pot astfel asigura automat o mare varietate de funcţiuni.

Între aceste tipuri poate fi citat şi un model automat cu memorie. Această maşină poate face, în funcţie de corespondenţii cărora le sînt adresate scrisori, de pildă, să varieze formulele de politeţe fără nici o intervenţie din partea operatoarei. De altfel ea poate fi conectată şi la o maşină de semnat, care permite depunerea semnăturii cu stiloul beneficiarului.

O altă maşină de scris originală este de fapt un automat comandat nu de o bandă perforată, ci de una magnetică în casete. Fiecare casetă comportă cincizeci de piste, care pot fi selecţionate automat. Afişarea numărului pistei pe maşină permite acesteia să scrie textul înregistrat cu viteza uimitoare de paisprezece litere pe secundă !

Un rival al acestui tip ar putea fi, însă, o maşină de scris cu justificare automată, care operează cu bandă perforată. Ca şi alte modele similare, ea poate compune textele de rigoare. Dar în afara acestei însuşiri de loc neglijabile, maşina schimbă singură spaţiile dintre rînduri şi desparte cuvintele la sfîrşitul rîndurilor, fără a mai fi nevoie să se apese pe clape.

În fine, modificări importante şi în acelaşi timp ingenioase sînt aduse şi materialului auxiliar. De pildă, furniturile utilizate au fost şi ele simţitor ameliorate. Astfel, s-a realizat o panglică de maşină din material plastic care poate fi folosită de mai multe ori. Această panglică poate fi „regenerată" chiar şi după cîteva desfăşurări.

LA ORDINEA ZILEI

Gastrotehnia — un auxiliar al economiei domestice

Pregătirea culinară a alimentelor are o sumă de avantaje, dar şi de dezavantaje. Evident, printr-o preparare adecuată alimentele devin mai gustoase decît în stare crudă, iar prin acţiunea mecanică şi termică pe care o suferă digestia şi absorbţia lor este îmbunătăţită. Însă pregătirea celor mai multe alimente poate afecta valoarea lor nutritivă sau digestibilitatea lor.

A apărut, de aceea, o nouă ştiinţă — gastrotehnia — care, venind în ajutorul gospodinelor, stabileşte normele cele mai raţionale pentru tehnica gastronomică. Să vedem cîteva din principiile ei.

Obiceiul de a spăla legumele şi de a le păstra mult timp în apă, în special după fragmentare, favorizează trecerea vitaminelor hidrosolubile (C_1, B_1) şi a elementelor minerale în apa de spălare, deci pierderea lor. Aceleaşi vitamine precum şi altele (A_1 B_2, B_{12}, etc.) se mai pot distruge şi în cursul fierberii în apă. Această acţiune este întărită de prezenţa ionilor de cupru sau fier din vasele prost întreţinute. În sfîrşit, nu-i deloc indicată păstrarea mai îndelungată a mîncărurilor calde pe o sursă de căldură sau încălzirea lor repetată, întrucît vitamina C poate fi redusă prin aceste greşeli de prelucrare. Spre a remedia aceste deficienţe se recomandă îmbogăţirea mîncărurilor gata pregătite cu legume, frunze de mărar, pătrunjel, leuştean, foarte bogate în vitamina C şi consumul de legume sau fructe crude neprelucrate termic.

Dar greşeli în materie de tehnică gastronomică există şi în modul de prelucrare a grăsimilor, mai ales în mîncărurile cu sos şi chiar în supe. Abuzul de rîntaş este cea mai frecventă eroare. Este adevărat că rîntaşul dă mîncării un gust picant. Dar folosind exact aceleaşi componente, schimbînd numai tehnica culinară putem obţine o mîncare la fel de hrănitoare şi care, în plus, să nu fie nocivă. Iată, de pildă, clasicul sos de roşii, care însoţeşte foarte multe dintre mîncărurile obişnuite. Gospodinei îi va fi mult mai uşor dacă, în locul vechii metode dăunătoare de preparare a rîntaşului prăjit, va desface o linguriţă de făină într-o lingură de apă rece, pe care o va pune să fiarbă în sucul de roşii şi va adăuga apoi compoziţiei cantitatea dorită de untdelemn.

Ceapa, sursă de iritare pentru stomac, trebuie fiartă separat şi după aceea tocată. Preparată în felul acesta ea nu-şi pierde gustul, în schimb cedează apei de fierbere toată iuţeala. De reţinut că prin prăjirea în grăsime încinsă — aşa cum cere vechea reţetă de preparare a rîntaşului — ceapa transformă sosul într-un produs indigest.

Prin încingere grăsimile îşi pierd vitaminele (vit. A în cazul grăsimilor animale şi vit. E în cazul grăsimilor vegetale). Acest neajuns poate fi remediat prin „prăjirea la rece". Cartofii, de pildă, vor fi cufundaţi într-o baie de grăsime rece pusă apoi la foc cu totul. În felul acesta cartofii sînt prăjiţi înainte ca grăsimea să ajungă la temperatura de descompunere chimică, cînd fumegă şi se transformă în vapori de acroleină (substanţă iritantă pentru mucoasele digestive şi, indirect, pentru vezica biliară). Grăsimea neîncălzită pînă la fumegare poate fi folosită de cîteva ori dacă se păstrează în acelaşi vas, acoperit şi ţinut la întuneric. Procedeul poate fi aplicat de altfel în cazul majorităţii preparatelor care se obţin prin prăjire (chiftele, crochete etc.).

Faţă de avantajele introducerii gastrotehniei în bucătărie, gospodinele vor admite probabil să-şi revizuiască curînd tehnica culinară.

Olga Salovina

Mulţumim pe această cale tuturor celor care ne-au adresat felicitări cu prilejul Anului Nou.

TREISPREZECE ANI SINGUR ÎN JUNGLĂ

O pagină din sumbra istorie a „armatei cauciucului"

reportaj reportaj

Eroul acestei întîmplări ieşite din comun n-a fost un explorator pasionat, care s-a expus de bună voie unor mari primejdii şi privaţiuni spre a descoperi o nouă pagină din inepuizabila carte a naturii. N-a fost nici un pătimaş amator de aventuri care şi-a riscat viaţa pentru glorie sau bani.

Şi cu toate acestea a trecut prin încercări atît de dramatice cum la puţini oameni le-a fost dat...

45.000 de inşi spre infern

Se scria anul 1942. Cel de al doilea război mondial era în toi. Japonezii ocupaseră principalele zone producătoare de cauciuc natural din sud-estul Asiei. Dar armata americană avea nevoie ca de aer de această extrem de importantă materie primă strategică. În faţa acestei situaţii toate privirile s-au îndreptat spre patria cauciucului — imensele ţinuturi din bazinul Amazonului. În Brazilia a început dar o vastă şi susţinută campanie pentru recrutarea de forţă de muncă necesară „armatei cauciucului". Ademeniţi de ispititoarele propuneri ale firmelor americane, mii de oameni au pornit spre punctele de adunare.

După cîteva zile, ei au fost duşi cu vaporul la Belem, un orăşel din delta Amazonului, întemeiat de portughezi în 1616. Şi, după ce au semnat acolo un contract, cei 45.000 de inşi s-au pomenit deodată îndărătul unui gard de sîrmă ghimpată. Văzîndu-se înşelaţi, au început să protesteze, dar au fost numaidecît „liniştiţi" cu înjurături grosolane şi izbituri de pat de armă. Cei care au încercat să fugă, au fost împuşcaţi pe loc ca dezertori.

Călătoria mai departe a fost lungă şi istovitoare. Cînd linia de cale ferată a luat sfîrşit, nefericiţii au fost încărcaţi în şlepuri şi remorchere vechi şi şubrede au început să tragă după ele temniţele plutitoare pe cursul superior al Amazonului, cel mai mare fluviu din America de Sud (6400 km), cu cel mai bogat debit din lume şi un bazin de 7.180.000 km². De altfel, ambarcaţiunile care transportau „armata cauciucului" semănau mai degrabă cu nişte caravane de sclavi.

Între timp, în Statele Unite începuse să se fabrice pe scară largă cauciuc sintetic, încît nu mai era o nevoie atît de acută de materia primă braziliană. Văduviţi de comenzi avantajoase, stăpînii „armatei cauciucului" au hotărît atunci să-şi scoată paguba printr-o cruntă exploatare a muncitorilor.

Printre colectorii de latex se afla şi eroul nostru, pe nume Jose Melo. Tatăl lui, mic funcţionar public, primea 4 cruzeiros pe zi; pe plantaţiile de cauciuc i se făgăduiseră cinci cruzeiros. Încît s-a înrolat şi el în osîndita armată a celor 45.000.

— La trei luni după ce am plecat din Rio de Janeiro, a relatat mult mai tîrziu Jose Melo, şlepurile flotilei de cauciuc au sosit la Manaus. Acolo am fost împărţiţi în grupuri şi expediaţi cu şalupele pe diverse braţe ale Amazonului, spre plantaţii.

În fiecare zi, înainte de a se lumina, ieşeam din tabără şi plecam în junglă. Acolo crestam arbori hevea şi fixam pe ei vase în care urma să se scurgă laptele de cauciuc. Fiecare colector avea în grija lui cîte o sută cincizeci de copaci. Cînd apuca să aşeze ultimul vas, primul din cele o sută cincizeci se şi umpluse. Dar cauciucul recoltat mai trebuia apoi fiert, ceea ce lua muncitorilor aproape toată noaptea. Cauciucul finit căpăta forma unor mingi mari. Cînd sferele ajungeau să cîntărească 80 de kilograme, colectorii le rostogoleau spre tabără. „Drumul cu mingile" dura cîte trei-patru zile. Muncitorii se aflau atît de departe unul de altul, încît fiecare colector era condamnat la o singurătate totală.

În tabără, oamenii primeau pentru cauciucul recoltat doar atîtea alimente cît să le ajungă pe timpul cît „fabricau" o nouă minge. Uneori ei puteau obţine şi o cămaşă, o pereche de sandale sau o nouă toporişcă. Dar toate se dădeau pe credit, încît colectorii erau tot timpul datori.

Cine ajungea în tabără prea tîrziu risca să rămînă flămînd. Nimeni nu ne păzea, după cum nimeni nu ne mîna de la spate. Zona de o mie de kilometri de junglă deasă care înconjura imperiul cauciucului era mai sigură decît zidurile unei închisori. Izolaţi unul de altul prin mari distanţe, sleiţi de puteri şi îndobitociţi, ne aflam în faţa unei sumbre alternative: să murim de foame sau de friguri tropicale. În infernul acela aveam metode proprii pentru măsurarea timpului şi a spaţiului. Spaţiul era măsurat cu distanţa dintre un copac şi altul şi cu „drumul mingii de cauciuc", iar timpul cu picătura de lapte de cauciuc. Alte calcule nu ştiam să facem. După cum nu ştiam nici că se terminase războiul.

Un „Neptun" al junglei braziliene

Evadarea

Aproape că uitasem şi cum ajunsesem în junglă. Memoria îmi slăbea atît de mult încît chiar ziua de ieri mi se părea un trecut depărtat, înceţoşat. Cu toate acestea, am izbutit, cu preţul unor mari eforturi, să calculez că aveam un stagiu de aproape şase ani pe plantaţiile de cauciuc. Cît avea să mai dureze acest cumplit coşmar care îmi măcina, mie şi tovarăşilor mei de suferinţă, trupul şi sufletul? În tabără auzeam deseori despre încercări de evadare din temniţa în care eram condamnaţi la o muncă silnică fără sfîrşit. Dar cei care făceau asemenea tentative erau socotiţi dementi, pentru că de obicei erau prinşi şi osîndiţi la o moarte şi mai cruntă decît cea pe care le-o rezerva chinuitoarea viaţă de pe plantaţie. Şi totuşi am hotărît să fug.

Pregătirea bagajului nu mi-a luat prea mult timp. O toporişcă nouă şi o mică boccea cu puţinele haine pe care le aveam şi cu cîte ceva de-ale gurii: un codru de pîine, nişte carne afumată, cafea şi coajă de coca — asta a fost tot ce-am luat cu mine. Nu prea mult — nu-i aşa? — pentru o călătorie care avea să dureze treisprezece ani?

E puţin probabil ca pe glob să existe o regiune mai puţin ospitalieră ca jungla Amazoniei. Şapte milioane de kilometri pătraţi de teritoriu sălbatic, un întreg continent, aproape egal cu Europa, o imensă pată verde cu un aer umed şi lipicios, cu mlaştini perfide care abia aşteaptă să te înghită, cu friguri galbene şi şerpi veninoşi, nori de ţînţari, furnici imense care pot devora un om şi păianjeni otrăvitori.

Dacă n-are la el o busolă, omul poate bate pasul pe loc luni de-a rîndul, pînă cînd se istoveşte complet şi cade pradă fiarelor, care se află cu duiumul în „iadul verde". Foarte primejdioasă este anaconda — „regina junglei braziliene", un imens şarpe de apă. Dar parcă şi mai înfricoşător este zgomotul junglei, care nu conteneşte o clipă. Urletele fiarelor, care-ţi îngheaţă sîngele în vine, ţipetele păsărilor, foşnetul suspect al arborilor — toate acestea se contopesc într-un zvon drăcesc care te poate scoate din minţi. La un moment dat îţi vine să te caţeri într-un copac, să-ţi astupi urechile şi să aştepţi aşa, fără să te mişti, sfîrşitul. Împotriva tuturor acestor primejdii de moarte aveam o singură armă: indiferenţa totală a omului ajuns la capătul disperării.

...Eram de şase luni pe drum, dar nu ştiam la ce depărtare mă aflam de tabără. Singura mea ţintă era sudul. Spre sud, mereu spre sud! Era un lucru pe care încercam să nu-l uit nici o clipă. Probabil că dacă aş fi izbutit să înaintez direct spre sud fără să mă abat din drum, m-aş fi zmuls pînă atunci din odioasa temniţă. Din păcate, însă, în junglă nu există drumuri drepte.

Zilele se scurgeau încet una după alta, fără a se deosebi prea mult una de cealaltă. Mă deprinsesem cu singurătatea şi cu întîlnirile neaşteptate cu vieţuitoarele junglei. Din fericire, de cele mai multe ori animelele ocoleau temătoare ciudata fiinţă care le încălcase domeniile. Într-o dimineaţă, însă, am observat că printre nişte crengi mă ţintuiau doi ochi de om. Era primul om pe care-l întîlneam după multe luni de rătăcire prin hăţişurile junglei.

Încremenisem amîndoi, privindu-ne fix unul pe celălalt fără să ştim dacă trebuia să ne bucurăm de uimitoarea întîlnire sau să luăm măsuri de precauţie. Paolo, cum îl chema pe omul chinuit din faţa mea, era ca şi mine un „voluntar" care evadase din „armata cauciucului".

Am continuat drumul împreună. După cîteva săptămîni am intrat în teritoriile indienilor chavantes, despre a căror sălbăticie şi cruzime se dusese vestea. Dar indienii au înţeles numaidecît că cei doi intruşi cu o înfăţişare atît de jalnică nu puteau fi o primejdie pentru ei. Încît ne-au dat voie să ne instalăm într-o colibă nelocuită. Iar după ce Paolo a vindecat doi copii bolnavi, relaţiile dintre gazde şi noi au devenit mai prietenoase.

Însoţitori: o anaconda şi un jaguar

Dar n-am rămas mult în tabără, pentru că trebuia să ne continuăm drumul ca să ieşim cu orice preţ din „iadul verde". Curînd, însă, n-am mai avut cu ce ne hrăni; nu mai găseam fructe şi rădăcini, iar vînătoarea cu cuţitul nu ne putea asigura o pradă bogată. Într-o zi am fost atacaţi de un mare cîrd de maimuţe. Caraghioasele animale ţopăiau, cu ţipete asurzitoare şi chiar înfricoşătoare, din creangă în creangă şi ne bombardau cu nişte fructe mari şi grele. Atacul a durat cîteva zile, dar cel mai mult ne-a necăjit împrejurarea că „proiectilele" lor erau necomestibile.

Insuportabila arşiţă tropicală ne sleia puterile şi — ca o culme a tuturor necazurilor — am fost cuprinşi şi de friguri galbene, întrucît din cauza cumplitei oboseli şi a subalimentaţiei nu mai aveam putere să alungăm norii de ţînţari moschito care ne înţepau mîinile şi faţa, iar în scurtele popasuri pe care le făceam nu mai eram în stare să ne încropim un adăpost din frunze şi crengi, ci adormeam lîngă foc. Într-o dimineaţă Paolo nu s-a mai putut ridica ca să continue drumul. După cîteva zile a murit...

Şi eu eram grav bolnav, încît ce a urmat după aceea îmi amintesc numai ca prin ceaţă. Mi se părea că asupra mea se rostogoleau nişte valuri fierbinţi, verzui, din care încercam să mă smulg ca să respir aer curat. Dar şi aerul era fierbinte şi fiecare nou val îmi părea că va fi ultimul.

Cam atunci m-am întîlnit cu indienii din tribul tomori. Deşi nu mai văzuseră niciodată pînă atunci albi, ei m-au primit prietenos şi m-au învăţ[at] să vînez şi să pescuiesc. Mi-au p[ro]pus chiar să mă stabilesc definitiv [la] ei, dar am refuzat pentru că [nu] renunţa la speranţa de a [mă] printre oameni din s[ocietate]. Tribul m-a însoţit [o] hotarul teritoriu[lui]

CINEMA

Directorul

Filmul se numeşte scurt şi sobru „Directorul". Şi e vorba de directorul primei uzine de automobile sovietice, unul din oamenii care au pus bazele forţei industriale a U.R.S.S.

Scriitorul Iuri Naghibin şi regizorul Alexei Saltîkov sînt cu „Directorul" la a treia lor colaborare. Ei şi-au ales şi a treia oară acelaşi tip de erou care îi atrage. Un erou căruia nu i se potrivesc determinări ca „om simplu", „om obişnuit", „un om ca toţi oamenii". Nu, căci e vorba de o personalitate puternică, pe „picior mare", care se manifestă predilect în conflicte ascuţite, în înfruntări directe, în luptă deschisă. Aşa a fost Egor Trubnikov („Preşedintele"), aşa a fost Nadejda Krîcenkova („Împărăţia femeilor") şi la fel este Alexei Zvorîkin, directorul. Gîndit ca un portret social, Zvorîkin personifică entuziasmul revoluţionar şi energia creatoare, este unul din oamenii cărora destinul le-a hărăzit să simbolizeze laturile principale ale experienţei istorice a unui popor.

Nikolai Gubenko, directorul

Biografia cinematografică a lui Alexei Zvorîkin începe din clipa cînd, marinar tinerel şi entuziast, umblă pe străzile Moscovei anului 1918 ca un stăpîn pe moşia lui. Merge într-o patrulă de trei — toţi în aceeaşi uniformă cu tricou vărgat şi bonetă cu panglici, după care vor suspina întotdeauna fetele — şi e greu să ghiceşti care dintre ei va fi viitorul director. Zvorîkin nu se deosebeşte prin nimic, ba ceilalţi doi sînt chiar mai arătoşi. Dar exact asta şi vor scenaristul, regizorul şi actorul Nikolai Gubenko : să pornească de la o înfăţişare exterioară oarecare la dezvăluirea treptată a unei forţe interioare neobişnuite.

Tot într-o patrulă fiind o va vedea şi pe viitoarea-i nevastă. Pur şi simplu priveşte pe fereastra luminată a unei case şi descoperă în odaie o frumuseţe de fată. Caută s-o cunoască, o curtează şi uniforma de marinar îşi face efectul: Sonea îl ia pe Alexei de bărbat, iar la nuntă le face cu ochiul marinarilor lui să strige cît mai des „Amar !", pentru ca, după o veche tradiţie rusească, să-şi poată săruta mireasa în voie dovedind astfel mesenilor că buzele ei sînt dulci.

Dar într-o zi proaspătului însurăţel i se spune că trebuie să fie director. Zvorîkin intră în clădirea pe jumătate distrusă a unor ateliere care cîndva vor deveni primul vlăstar al industriei sovietice de automobile, cu mersul larg şi puţin nesigur al marinarilor obişnuiţi să aibă sub picioare puntea în perpetuă legănare a navelor. Această uriaşă schimbare din viaţa lui nu-l miră. Dacă trebuie, trebuie ! Dacă-i vorba de uzină, fie şi uzină ! Director, fie şi director ! Dacă aici trebuie să lucreze, aici o să lucreze !

„Pentru mine —a scris mai demult Iuri Naghibin — determinant pentru valoarea cetăţenească, socială şi personală, pentru forţa morală şi farmecul oamenilor este ce fac şi cum fac".

Aceste cuvinte i se potrivesc cum nu se poate mai bine lui Alexei Zvorîkin care de-a lungul filmului va creşte, lăsînd în urmă tot ceea ce trebuie să depăşească spre a ajunge destoinicul director al primei uzine de automobile din U.R.S.S., gigant industrial arzător de necesar ţării.

Filmul „Directorul" are o mică preistorie tragică. Filmările au început acum cîţiva ani şi trecuseră de jumătate cînd protagonistul, regretatul Evgheni Urbanski, şi-a găsit moartea chiar sub „ochii" camerei de luat vederi care îl urmărea gonind cu automobilul în nisipurile deşertului Kara-Kum. Zguduită de întîmplare, echipa a întrerupt filmările. Acum nu se poate spune că filmul a fost pur şi simplu reluat. Materialul a fost revăzut, reorganizat în funcţie de noul interpret, Nikolai Gubenko, actor foarte înzestrat, dar şi foarte deosebit de Urbanski.

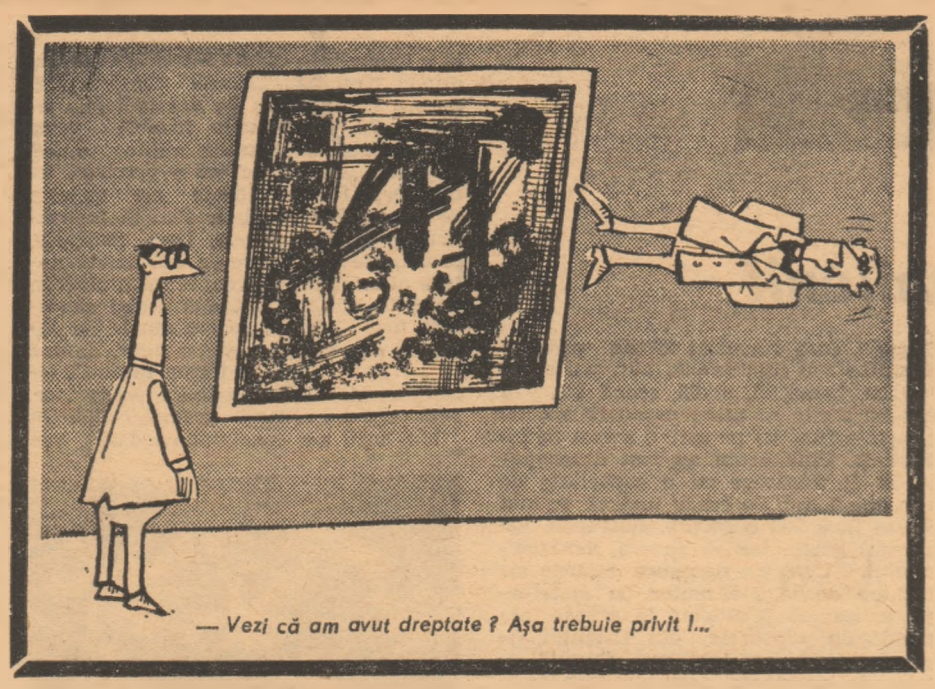

— Vezi că am avut dreptate ? Aşa trebuie privit !...

REFLECTOR

● **Faimosul matador spaniol El Cordobes a plecat la Londra ca să înveţe limba engleză la ea acasă. Căci vrea să o vorbească perfect englezeşte în filmul (regizat de un englez sau de un american, încă nu se ştie sigur) despre viaţa-i riscantă şi aventuroasă.**

● **Cu filmul „Omul cu creierul transplantat", despre un savant care înainte de moarte cere să i se transplanteze creierul unui bărbat tînăr şi sănătos care să-i continue activitatea, Jacques Doniol-Valcroze propune o nouă variantă a lui Faust, o soluţie a problemei tinereţii veşnice. Rolul principal este interpretat de Jean-Louis Trintignant.**

● **Pentru „Popsy Pop", film poliţist tras după o carte de succes a scriitorului francez Charrier, Claudia Cardinale se face dansatoare.**

● **După Romeo şi Casanova, actorul englez Leonard Whiting se va numi Lucien Leuwen. Romanul lui Stendhal va fi ecranizat de Claude Autant-Lara, iar filmul se va numi „Roşu şi alb".**

● **Laurent Terzieff a plecat în Suedia pentru scriitoarea şi regizoarea americană Susan Sontag şi cel de-al doilea film al ei, „Fratele Karl". Actorul francez interpretează rolul unui balerin. Partenerii lui sînt Geneviève Page şi suedezii Köwe Hjelm şi Gunnet Lindblom.**

PRIM PLAN

Fata care nu mai suferă

Pentru primul ei rol — de mică întindere — din filmul „Copilăria lui Ivan", Valentina Maleavina a fost lăudată în fel şi chip în zeci de articole. Numai unul singur era ironic şi rezervat. Dînd peste el, sora debutantei, care decupa conştiincios din presă tot ce se scria despre Valentina, a întrebat-o :

— Îl păstrăm şi pe ăsta ?

— Bineînţeles, şi încă la loc de

frunte — şi Valentina, luînd taurul de coarne, l-a citit atent cuvînt cu cuvînt.

De fapt Valentinei Maleavina i-a mers bine chiar de la primii paşi în artă. Dar ea n-a privit niciodată această premisă favorabilă decît ca pe un „avans" pe care trebuia să-l onoreze în cel mai scurt timp. Ocazii a avut, dar ele n-au satisfăcut-o. Căci chiar după primele roluri, actriţa a înţeles că „a filma" nu este acelaşi lucru cu „a lucra", că era ameninţată de primejdia specializării în roluri de „fată care suferă" — după propria-i expresie.

Şi e adevărat ; în „Copilăria lui Ivan" suferea, în „Trenuri de dimineaţă" suferea, în „Colaboratorul Ceka" suferea, în „Floarea soarelui" şi „Tunelul" la fel. Dar altfel de roluri nu i se ofereau atunci. În aşteptare, Valentina Maleavina nu scăpa nici un film nou, unele le vedea de două-trei ori, iar ecranizările după Dostoevski de şi mai multe ori.

Azi o joacă pe Aglaia din „Idiotul" pe scena teatrului „Vahtangov" din Moscova.

— „Ştii, desigur, de ce te-am chemat..."

Ce greu îi venea la început să spună aceste cuvinte ! Să le spună Nastasiei Filippovna — Iulia Borisova, actriţă pe care o admiră fără margini. Dar Iulia Borisova a scos-o din impas :

— Valentina, tu eşti Aglaia, eşti supărată pe mine dar te şi temi de mine şi îţi impui să vorbeşti reţinut şi de sus ; tu ai dreptatea ta, eu pe a mea.

Aşa a fost începutul. Acum numele Valentinei Maleavina figurează în distribuţiile spectacolelor „Idiotul", „Doamnele şi husarii", „O femeie cu bani", „Prinţesa Turandot", „Burghezul gentilom"...

Ceea ce soarta i-a dat la început sub formă de „avans" — reuşita la examenul de admitere la două institute de teatru deodată, angajarea la „Vahtangov" încă din anul III de studenţie, succesul imediat în cinematografie — totul a fost plătit printr-o muncă îndîrjită la repetiţii, acasă, pe scenă, pe ecran, în viaţă.

În felul acesta „fata care suferea" s-a transformat treptat într-o actriţă serioasă, multilaterală, cum a dovedit-o în filmul „Piaţa Roşie". Pentru prima dată eroina ei nu mai este o fată naivă, neştiutoare, ci o femeie matură, cu biografia ei, cu principiile ei, cu părerile ei.

„Piaţa Roşie" este al optulea film al Valentinei Maleavina.

SUB CERUL DAKOTEI

Calul Turbat

Cînd, acum 22 de ani, sculptorul Korkzak Ziolkowski a cumpărat de la ministerul de interne al S.U.A. unul din piscurile masivului Black Hills din Dakota de Sud, dîndu-şi toate economiile, mulţi s-au întrebat nedumeriţi de ce o face. Artistul nu şi-a dezvăluit imediat intenţiile. Dar de atunci se scoală în fiecare dimineaţă la răsăritul soarelui, încalţă bocanci de alpinism, îşi pune în spinare rucsacul greu plin de dinamită şi pleacă la „atelier". — spre care duc 740 de trepte tăiate în granit. Ziolkowski lucrează la o altitudine de 600 de picioare, prefăcînd muntele într-un monument sui-generis înălţat în memoria marelui conducător al indienilor su, *cunoscut în istorie sub numele de Calul Turbat. Sculptorul, care are 60 de ani, lucrează cîte 16—18 ore pe zi ; în 22 de ani a dizlocat circa jumătate de milion de tone de stîncă.*

Acum în masa de granit se ghiceşte conturul viitoarei sculpturi, unice în felul ei. Legendarul conducător indian va fi înfăţişat călare, cu o mînă întinsă înainte.

„Prin lucrarea mea vreau să cinstesc poporul indian, să imortalizez moştenirea lui istorică" — a declarat sculptorul-autodidact care se trage dintr-o familie de emigranţi polonezi stabiliţi la Boston în secolul trecut.

Temerara întreprindere a lui Ziolkowski se bucură de atenţia amatorilor de artă şi a întregii opinii publice progresiste care sprijină lupta indienilor americani pentru drepturi civile şi condiţii de viaţă mai bune. Dar sculptorul are planuri şi mai mari. El speră că banii strînşi de pe urma afluxului de turişti în zona Black Hills îi vor da posibilitatea să construiască un muzeu al culturii indiene, un spital şi un colegiu, contribuind astfel la îmbunătăţirea traiului populaţiei băştinaşe a Americii.

După calculele lui Ziolkowski statuia Calului Turbat va fi gata peste zece ani. El speră să poată duce personal la capăt lucrarea.

L. Inostranţev

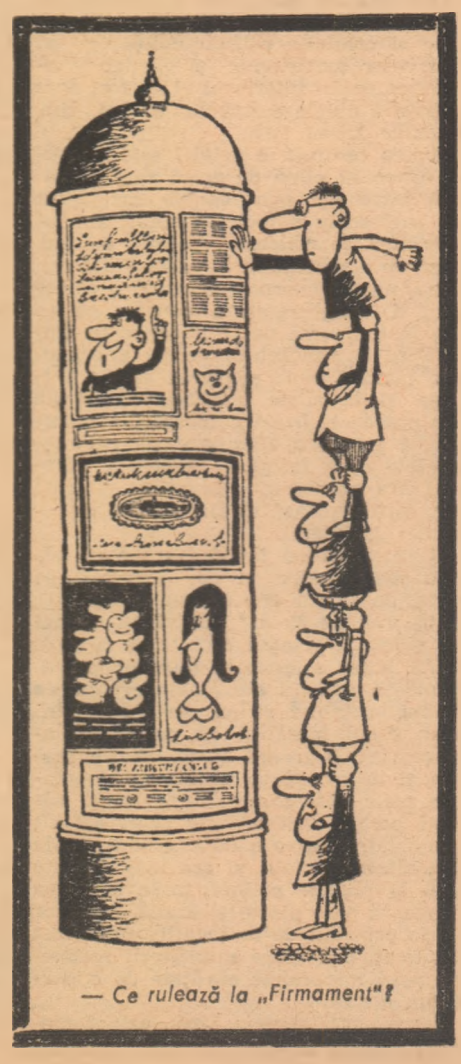

— Ce rulează la „Firmament"?

ARHEOLOGIE

Metalurgiştii de acum cinci milenii

Descoperirile din ultimii ani au arătat că strămoşii noştri de acum 5—7 milenii erau mai puţin „primitivi" decît îi credeam şi că în multe domenii, inclusiv în tehnică, ajunseseră la un nivel de dezvoltare apreciabil. Totuşi ele nu lămuriseră încă o seamă de enigme, printre care şi aceea privitoare la metalurgia preistorică. Dar acum cinci ani a început să fie scoasă la lumină cea mai veche şi mai perfecţionată cetate industrială şi ştiinţifică cunoscută, care a dezvăluit parţial misterul.

Într-o zi, în drum spre izvoarele rîului Medzamor geologul K. Meghercian a dat peste zgură de cupru. De jur-

Vedere schematică a stîncii-uzină

împrejur, pe aridul platou armean, nu se vedea nici o ruină. Ca bun geolog, Meghercian şi-a făcut următorul raţionament: nu există zgură fără mină de lucru, oameni fără cetate, cetate fără zăcămînt. Să descoperim cetatea, după care va apărea şi zăcămîntul! Cetatea Medzamor s-a ivit curînd, dar de minereu de cupru nici urmă. Cercetătorii au trebuit atunci să recunoască că descoperiseră un centru industrial în care fusese tratat minereu din import.

Cetatea Medzamor, care trebuie să fi numărat vreo 20.000 de locuitori în epoca cea mai înfloritoare, se înălţa la 1 000 m altitudine. Înconjurată de o centură de fortificaţii, era un obiectiv militar de prim ordin. Asedierea cetăţii paraliza negoţul cu minereu şi produse fabricate. Cel ce reuşea să o cucerească relua „afacerea" pe cont propriu. Cetatea adăpostea principalele unităţi de producţie industrială, templele şi celelalte edificii culturale, un observator astronomic şi cartierele aristocratice. În interiorul ei au fost dezgropate 5 nivele culturale datînd din mileniile III—I î.e.n.

Partea centrală a cetăţii este o colină stîncoasă plină de gropi care comunică între ele prin canale mai mult sau mai puţin adînci. În acest labirint geometric se ghiceşte mîna omului. După ce a scormonit o parte din teren şi a adunat numeroase fragmente minerale, K. Meghercian a conchis că se afla în faţa unei uzine rupestre de îmbogăţire a minereului prin... gravimetrie, metodă care continuă să fie utilizată şi în zilele noastre, alături de alte procedee. După cum se ştie, îmbogăţirea constă în eliminarea gangăi (mineralele care însoţesc substanţa utilă) pentru a obţine un concentrat cît mai pur, care urmează să fie topit şi transformat în metal.

Minereul sosea la Medzamor pe cămile sau în care cu boi (eventual pe plute, dacă rîul era cumva navigabil). În bazinul de 30 m³ din vîrful colinei era sfărîmat şi apoi amestecat cu apă. Astăzi acest amestec se numeşte pulpă. Printr-un orificiu amplasat aproape de fundul bazinului pulpa se scurgea într-un canal înzestrat cu praguri şi ajungea într-o groapă circulară. Pe praguri şi în groapă se acumulau elementele grele ale mineralului. Pulpa rămasă pornea mai departe printr-un alt canal, intra într-o a doua groapă, unde lăsa alte materiale, şi aşa mai departe pînă la poalele colinei, unde conţinea îndeosebi oase pisate şi argilă, al căror rol în procesul de îmbogăţire nu a fost clarificat. Din gropi muncitorii recuperau apoi mineralele curăţate de o parte din gangă.

Cercetătorii apreciază că „uzina" metalurgică din Medzamor avea cel puţin 6 secţii care furnizau 23 de produse metalice sau nu: bronz, aur, paste ceramice, hematită, sticlă, email etc. În fiecare secţie se aflau cuptoare special adaptate funcţiei pe care o aveau de îndeplinit. Pînă acum au fost dezgropate 23 de cuptoare cu o capacitate de aproape 1 m³. Se crede însă că ar mai exista încă 200 cuptoare. Resturile de mangal găsite indică natura combustibilului. Ceea ce deosebea metoda de fuziune de la Medzamor de metalurgia artizanală practicată în aceeaşi perioadă de popoarele din Orientul Apropiat şi de egipteni era „fluxul", adaus de substanţe naturale care facilitează topirea metalelor. La baza fluxului modern se află calciul. Intrigat de prezenţa argilei şi oaselor pisate, dr Meghercian a repus în funcţiune, după 5 000 de ani, un cuptor. L-a umplut cu straturi alternative de mangal şi casiterită (minereu de cositor) şi l-a aprins. Adăugînd apoi fluxul antic a constatat o scădere considerabilă a temperaturii de fuziune. Formele de turnare, armele,uneltele, podoabele, obiectele casnice şi îmbrăcămintea demonstrează că vechii locuitori ai Armeniei erau meşteri foarte pricepuţi.

După uzina de îmbogăţire şi complexul metalurgic, a apărut un observator astronomic, tot atît de uimitor şi datînd de asemenea din mileniul III î.e.n. Avînd o înălţime de 10 m, observatorul posedă trei platforme, îndreptate toate spre sud, adică în direcţia în care se găsesc cele mai multe stele. O reprezentare geocentrică a Universului este figurată într-un calendar de la finele mileniului II î.e.n., deci cu 1 000 de ani înainte ca Hiparh şi Ptolemeu să definească acest sistem.

Dar Medzamor constituie un fenomen deosebit nu atît pentru că nu-şi are încă perechea, ci pentru că trebuie să fi fost înfiinţată de savanţi formaţi în civilizaţiile anterioare mileniului III î.e.n. Ei au utilizat cunoştinţele dobîndite într-o perioadă obscură care ar putea fi denumită preistoria ştiinţifică şi industrială. Constructorii cetăţii Medzamor învăţaseră de la arhitecţii, metalurgiştii şi astronomiii din neolitic, care aveau, cu siguranţă, o cultură ştiinţifică. Înainte ca istoria să înceapă la Sumer, omul trăia deci într-o societate organizată, ale cărei structuri mai persistă încă în parte.

MATEMATICĂ

Din simetrie se vor întrupa extratereştrii?

La sfîrşitul secolului XIX vedea lumina tiparului un volum din vasta operă a cunoscutului biolog german Ernst Haeckel. „Frumuseţea formelor în natură", cum se numea cartea, semăna cu un manual de geometrie: era presărată cu termeni matematici, iar în multitudinea de ilustraţii executate de autor se conturau tot felul de forme geometrice.

Lucrarea a fost repede remarcată de lumea ştiinţifică din întreaga Europă. E. Haeckel încercase să verifice armonia frumuseţii din natură prin legile matematicii. Iar ca o concluzie a vastei munci pe care o făcuse în acest scop — descrierea a sute de organisme care îl uimiseră prin structura lor geometrică regulată — autorul scria: „După o minuţioasă cercetare, măsurare a dimensiunilor şi descriere a formelor lor, cele mai multe corpuri din natură lasă să se întrevadă anumite raporturi matematice. Aceste relaţii îşi găsesc expresia în cunoscuta simetrie dintre părţile unui corp şi pot fi reduse la o formă geometrică de bază..."

Dar Haeckel rămăsese totuşi la nivelul cunoştinţelor ştiinţifice din vremea lui. El nu făcuse decît să constate că cele mai multe corpuri din natură sînt supuse legilor simetriei matematice. Cu toate acestea cartea lui a fost primul îmbold pentru cercetările ulterioare care au căutat să afle răspunsul la o foarte interesantă întrebare: de ce, atunci cînd îşi „înalţă" construcţiile, natura recurge atît de des la legile simetriei?... Construcţia frunzei verzi este simetrică, cristalele multor minerale sînt „construite" cu o precizie de bijutier, formele ideale ale stelelor de mare stîrnesc admiraţie... Şi înşiruirea ar putea continua. Dar motivele, principiile după care se călăuzeşte natura atunci cînd îşi realizează multe din creaţiile sale nu sînt nici astăzi cunoscute decît în linii foarte mari. Un lucru se ştie totuşi aproape sigur, anume că structura fiecărei forme naturale este determinată de mediul înconjurător. Iată cum s-a ajuns la această concluzie.

Mai întîi s-a constatat că dacă mai

Simetria coralilor

multe corpuri de diverse forme sînt expuse din toate părţile unor acţiuni de forţă egale, cea mai bună comportare în aceste condiţii o au corpurile de formă sferică ideală. Această formă o au, de pildă, toate organismele simple „suspendate" într-un lichid: radiolarii, volvoxul etc. Este, de altfel, un caz ideal de distribuire echilibrată a sarcinilor. Evident, natura nu s-a oprit întîmplător la forma sferică. În cursul realizării creaţiilor ei şi a perfecţionării lor de-a lungul mileniilor, natura le-a făcut nu numai frumoase, ci şi corecte ca formă. Dar e de ajuns ca să se schimbe puţin condiţiile de existenţă pentru ca natura să răspundă prompt printr-o altă soluţie. Alte specii, de radiolarii, de pildă, care nu mai au o structură complexă a organelor interne au fost înzestrate cu un alt gen de simetrie, numită multiaxială.

Dar cea mai complexă acţiune a mediului înconjurător o suportă, firește, organismele cu un mod de viaţă activ. În acest caz avem de-a face cu o adevărată paradă de forme simetrice, a căror structură răspunde în chip ideal cerinţelor celui mai sever C.T.C. din cîte există, condiţiile de trai.

Trebuie remarcată apoi şi „operativitatea" cu care natura răspunde la schimbări. Se întîmplă ca în cursul evoluţiei istorice să se petreacă un schimb de forme ale simetriei chiar în limitele aceluiaşi tip de organisme. Unele animale echinoderme, de pildă, sînt astăzi „construite" mai simplu decît au fost odinioară: în virtutea condiţiilor de trai ele au revenit „nu de mult" la vechiul mod de viaţă „sedentar" şi datorită acestei împrejurări, s-a produs modificarea formei exterioare. Dar unele din speciile echinoderme au început din nou să se mişte şi au provocat astfel o nouă modificare a formelor simetriei.

Într-o recentă lucrare specialistul sovietic I. I. Safranovski a formulat o ideie deopotrivă de interesantă şi poetică. Ar putea, oare, oamenii de ştiinţă să-şi imagineze cum arată eventualii locuitori ai altor planete utilizînd datele despre condiţiile naturale de pe ele adunate de astronomi, astrofizicieni şi cercetători de alte specialităţi şi interpretîndu-le prin prisma cunoştinţelor despre legile frumuseţii?

ASTRONOMIE

Uimitoarea Venus

Deşi se află la cea mai mică apropiere de Pămînt, (42 de milioane de kilometri în punctul cel mai apropiat) Venus e totuşi cea mai misterioasă planetă. Şi de aceea nici una n-a prilejuit atîtea ipoteze. Pînă în jurul anului 1940 erau formulate opinii extrem de contradictorii. Şi abia cînd observaţiile spectroscopice, radioastronomice şi reperajul radar au venit să completeze astronomia optică s-a putut ridica în oarecare măsură vălul care o ferea de noi. În felul acesta s-au putut dobîndi o sumă de informaţii despre compoziţia chimică, presiunea şi temperatura învelişului noros superior, s-a putut determina perioada de rotaţie a lui Venus în jurul axei sale şi înclinaţia acesteia în raport cu planul eclipticii. Aşa s-a aflat că perioada de rotaţie venusiană este egală cu 243,9 zile terestre, că Venus se învîrteşte într-un sens contrar rotaţiei Pămîntului şi al altor planete, că axa ei nu e înclinată faţă de planul eclipticii şi că din această cauză planeta nu cunoaşte succesiunea anotimpurilor, că o zi de pe Venus este

Recepţionarea mesajelor primite de pe Venus

echivalentă cu 117 zile terestre etc. etc. Dar nici observaţiile spectroscopice, nici cele radioastronomice sau prin intermediul radarului n-au putut totuşi da o idee precisă despre ceea ce se întîmplă pe suprafaţa planetei.

Numai era cosmonauticii a putut p
la îndemîna savanţilor un inst
care a permis atingerea plan
nus şi împingerea investig
în propria-i atmosferă.
ţie automată interpl
bit în atmosfera
18 octombrie, „V
fin legată de
la primele
chimice, a

tehnica tehnica tehnica

Poșta medicului

D. C. — Slatina : 1) Există într-adevăr o Federație internațională care luptă împotriva **sclerozei în plăci** (Shirley Temple Black e membru fondator), dar ea n-a înregistrat încă nici un succes **etiologic.** Tratamentul actual al bolii — chiar pe plan mondial — nu diferă de cel ce vi se aplică dv. 2) Ca în orice boală psihică, vechiul aforism medical „Quod medicamenta non sanat, verbum sanat" (Ce nu vindecă doctoriile, tămăduiește cuvîntul) este permanent valabil. Folosiți deci această „doctorie" în relațiile cu tatăl dv.

C. E. — Brăila : Citiți răspunsul dat sub D. C. la pct. 1. Medicamentele menționate de dv. nu vindecă boala.

ISTRIȚA — Buzău : Stomatita aftoasă este adesea rebelă la tratament. Merită de aceea să încercați orice tratament. Cele publicate de noi „nu prezintă nici un risc" și le puteți începe pe rînd. Vă recomandăm astfel Neosalvarsan 1—3 fiole (medicamentul poate fi procurat printr-un dispensar dermato-veneric), asociat cu aureociclină 18—20 g.

C. G. C. — București : 1) Da, în parte. 2). Nu. 3) Folosiți Tioridazin mitte (în **doze** „filate" în funcție de efect) cu 2—3 **ore** înainte de momentul oportun.

S. CORNEL — București : Citiți răspunsul dat sub C. G. C. — București la pct. 3.

CATRINESCU EUGEN — Tr. Severin : Împotriva coșurilor (acneea juvenilă) : Tetraciclină 0,25x4/zi + B complex 4/zi — 8 zile iar local Juvenal (soluție). Igienă riguroasă, alimentație fără condimente, grăsimi prăjite, făinoase puține. O zi pe săptămînă crudități (fructe, legume, salate crude).

C. CONSTANTIN — Bacău : Nu e de natură luetică sau malignă, dar e rebelă la tratament. Încercați o nouă electrocauterizare.

SPERANȚA — Otopeni : Metoda electrocoagulării se aplică numai pentru epilația perilor în număr mic. În hipertricoza masivă se poate utiliza numai o epilație trecătoare cu substanțe chimice ca de ex. tioglicolat de calciu 10 g, lanolină, vaselină cite 50 g. Dintre metodele empirice, pălirea cu luminarea sau chibritul este folosită adesea cu rezultate bune. Unele femei ajung în această „operație" la o dexteritate uimitoare.

C. G. — București : Sînt fenomene inerente virstei. Vă recomandăm Testolent 1 injecție la 25 zile, timp de 6—8 luni și Folcisteină, injecții (conform indicațiilor din prospect), timp de 3—4 luni.

I. P. A. — Suhaia (Teleorman) : Citiți răspunsul dat sub C. G. — București.

P. ELENA — Huși : Trichomoniaza este într-adevăr, deseori, rebelă la tratament. Vă recomandăm repetarea tratamentului local cu Metronidazol, iar pe gură Furazolidin 1 cpr. a 100 mg de 4 ori pe zi timp de 10 zile (atît dv. cît și soțul).

E. I. MUSTAFA — București : 1) Medicul pe care l-ați consultat a avut dreptate. Puțină odihnă și totul va reintra în normal. „Morala fabulei" este clară : feriți-vă pe viitor de excese. 2) **Yohimbina** este un excitant nervos, cu acțiune specială asupra sferei sexuale.

HEGHEL HANS — Galați : Adresați-vă unui medic specialist neuro-psihiatru.

VICTOR GH. FROGA — București : Încercați tratamentele recomandate în articolul „Tulburările neurocirculatorii", bineînțeles sub supraveghere medicală.

MIRELA — Brașov : În București există centre de combatere a sterilității pe lîngă unele din marile unități sanitare. Adresați-vă Spitalului Filantropia sau Polizu.

1424 — Timișoara : Luați cu 1—2 ore înainte de momentul oportun Tioridazin mitte 2 tabl. și Napoton 1 drajeu. Faceți cîteva cure de Folcisteină injecții (conform indicațiilor din prospect).

GY. B. — Beiuș : Singura soluție ar fi chirurgia estetică. Adresați-vă Clinicii de chirurgie plastică și reparatoare, str. Arh. Mincu nr. 7, București.

X. O. W. — Timișoara : La ginecologie se rezolvă numai probleme femeiești. Dv. trebuie să apelați la un medic endocrinolog, eventual specialist în andrologie.

G. B. — București : Ați intuit exact remediul. Nu e nevoie de nici un alt tratament.

ADINA — București : 1) „Iubirea — spunea Voltaire — este o stofă a naturii țesută de imaginație" Nu credem că o operație estetică ar rezolva problema. Mai degrabă mai multă dragoste pentru logodnicul dv. sau alt... om. 2) Vă recomandăm masaje matinale și băi bi- sau tri-săptămînale cu apă bicarbonatată (circa 100 g bicarbonat de sodiu la 50 l apă). Au acțiune stimulantă asupra circulației. În plus : vit. PP 3x1/2 drajeu/zi asociat cu Tarosin 3x1/zi. Hormonii sexuali nu sînt indicați în cazul dv.

TĂMAȘ IOAN — Arad : Nu există alt tratament decît cel chirurgical.

DAN — Pitești : În orice caz e bine să suprimați fumatul și alcoolul. Pentru precizarea diagnosticului și deci pentru indicații terapeutice sînt necesare analize și examene complementare (radioscopie gastro-intestinală, chimism gastric etc.).

(Continuare în pag. 11-a)

Tratament dentar într-o policlinică de uzină

Foto : **V. Sieanovski (APN)**

TERAPEUTICĂ

O boală a bătrîneții

Emfizemul pulmonar este o afecțiune, și de multe ori chiar o complicație a unor boli pulmonare (bronșita cronică, astmul, tuberculoza etc), întîlnită mai ales la bărbați trecuți de 50 de ani. Există și o formă de **emfizem atrofic** sau primar, care se datorează pierderii elasticității (scleroza) țesutului pulmonar ca fenomen de îmbătrînire, dar care se manifestă prin aceleași semne ca și emfizemul obstructiv al vechilor „tușitori".

Oricare ar fi însă forma emfizemului, această boală a bătrîneții este o consecință a degenerării țesutului conjuctivoelastic din care sînt formați pereții alveolelor pulmonare, ceea ce duce la dilatarea sau distrugerea acestora. Prin ruperea țesutului care asigură elasticitatea plămînilor, alveolele sînt înlocuite de bule de aer cu pereții subțiați, care (prin rupere) ajung să se unească pînă la mărimea unei portocale. Această alterare **ireversibilă** a pereților alveolari, care face din emfizem o boală în mod practic nevindecabilă, se însoțește și de o rărire a vaselor sanguine, cu inevitabile tulburări circulatorii pulmonare care influențează negativ oxigenarea sîngelui.

Principalul simptom al emfizemului pulmonar este respirația grea (dispneea), prelungită printr-un șuierat care la început apare numai la eforturi mai mari, apoi progresiv chiar la cele mai mici eforturi, cum ar fi mersul pe un drum drept sau îmbrăcatul hainelor. Bolnavul trebuie să facă un efort pentru a evacua aerul din plămîni, tușește și expectorează ca vechii bronșitici, și adeseori are crize de sufocare asemănătoare cu ale astmaticilor. În formele mai avansate prezintă o culoare vinătă (cianoză) a feței și extremităților, proeminarea venelor de la gît, iar cutia toracică este bombată ca un butoi. În timpul respirației se poate observa că mișcările coastelor sînt mai reduse ca în mod normal.

De altfel diagnosticul de emfizem pulmonar se stabilește cu ușurință nu numai datorită semnelor descrise mai sus, ci și prin examenul radiologic care arată o cutie toracică de volum mărit, cu coaste orizontalizate, plămîni mult mai transparenți și mișcări extrem de reduse ale mușchiului diafragm, semne care se adaugă celor ce indică o scădere importantă a funcțiunilor respiratorii.

În general, emfizemul este o afecțiune cronică, bine suportată în primii 10—15 ani, dar care, progresînd, poate duce la o insuficiență cardiacă, cu edeme ale picioarelor și gambelor și cianoza buzelor. În acest stadiu de **cord pulmonar cronic,** cum este numită complicația cardiacă a emfizemului, dispneea se accentuează, făcînd imposibilă orice activitate.

Iată de ce măsurile de prevenire a emfizemului pulmonar sînt tot atît de importante ca și un tratament corect al acestei boli. Trebuie evitate frigul, umezeala, aerul poluat de diferite substanțe iritante (praf, gaze, vapori)-; trebuie abandonat fumatul și combătută energic cea mai mică infecție a căilor respiratorii.

Întrucît modificările anatomice ale țesutului pulmonar sînt ireversibile, tratamentul nu urmărește decît menținerea bolii în stadiul în care a fost diagnosticată și înlăturarea simptomelor supărătoare, cum sînt dispneea și tusea. De aceea emfizemul se tratează, ca și bronșita cronică obstructivă sau astmul bronșic infectat, prin medicamente fluidificante ale secrețiilor bronșice (sirop de patlagină și sirop expectorant, Iozinol, ședințe de aerosoli de tripsină și injecții cu a-kimotripsină, niște substanțe extrase din pancreas, care au propietatea de a topi mucusul și secrețiile bronșice purulente). Periodic se vor asocia și antibiotice (Cloramfenicol, Tetraciclină etc.) împreună cu derivați cortizonici, precum și medicamente bronhodilatatoare (Milofilin, Oxiflavil, Bronhodilatin) care ușurează respirația și evacuarea secrețiilor.

Extrem de importante sînt și exercițiile de gimnastică respiratorie pentru reeducarea mișcărilor respiratorii și mărirea ventilației pulmonare, care se fac timp de 10—15 minute dimineața și seara înainte de culcare, în baza unui program stabilit de medicul specialist.

Dr. Z. A. Barski

E BINE SĂ ȘTIM

Febra — un rău necesar

Sănătatea este o stare de echilibru a organismului. Orice agresiune — indiferent dacă este fizică sau microbiană — produce un conflict între organism și agentul care o produce. Această luptă se poate sfîrși prin victoria organismului — care își restabilește echilibrul — sau, dimpotrivă, prin cedarea în fața inamicului și atunci organismul se îmbolnăvește.

Febra ne vorbește, de cele mai multe ori, despre lupta care are loc. Ea a fost interpretată încă de medicina clasică drept o reacție de apărare a organismului, un „rău necesar". Că este așa o dovedește promptitudinea ei, cu atît mai mare cu cît omul este mai tînăr. Copilul face foarte ușor febră mare, 39-40°, la o simplă „răceală", iar un bătrîn poate să aibă o pneumonie sau o apendicită acută și temperatura abia să i se ridice la 37,5-37,7°.

Iată de ce medicina modernă a revizuit concepțiile mai vechi despre utilitatea combaterii febrei prin antipiretice (piramidon, aspirină etc). Un număr de fapte experimentale arată că pentru o serie de infecții, mai ales virotice — care predomină de altfel în patologia contemporană —, o creștere a temperaturii produsă artificial ajută organismul să lupte împotriva germenilor microbieni.

Temperatura crescută (hipertermia) exercită un efect salutar, fiind un puternic factor inhibitor al înmulțirii virusurilor ; ea favorizează astfel o evoluție benignă a bolii. Experiențe de laborator au arătat că cea mai mare parte a animalelor cu febră au trăit, în timp ce la cele tratate cu antipiretice mortalitatea a fost de 25—50 la sută.

Virusul poliomielitic, de pildă, se dezvoltă bine în culturi de țesuturi de 35°C și destul de dificil din momentul cînd temperatura atinge 40°. La fel, temperatura „critică" pentru cea mai mare parte a virusurilor se află în zona febrilă a omului și a animalului. Cercetările experimentale făcute de renumitul virusolog francez André Lwoff, laureat al Premiului Nobel, au dovedit că tipurile de virus rezistente la căldură sînt în același timp și cele mai grave, cele care produc cea mai mare mortalitate.

În lupta de apărare împotriva virusurilor, mai utilă decît administrarea antitermicelor ar fi o doză de anticorpi sau preparate ce stimulează nespecific mijloacele de apărare antiinfecțioasă influențînd favorabil formarea anticorpilor (tip Polidin — N.R.). În mod normal, pînă să poată interveni substanțele de apărare ale organismului — „armata anticorpilor" — înmulțirea virusurilor este adesea terminată. Cercetările lui Lwoff au dovedit că la oameni însănătoșirea survine de cele mai multe ori înainte de a se fi format cantități importante de anticorpi specifici.

În sfîrșit, reamintim că febra a fost și este folosită ca metodă terapeutică în multe boli. Malarioterapia — provocarea ritmică și repetată a acceselor febrile, a redat multor bolnavi de sifilis nervos vindecarea. La fel, în anumite artrite — inflamații ale încheieturilor — piretoterapia — adică producerea de febră artificală prin injecții de lapte sau alte proteine — e adesea utilizată cu succes. În ultimul timp, în anumite forme de cancer s-au comunicat rezultate bune obținute prin intermediul febrei artificiale.

Dr. Igor Golovin

— Fostul m... garantat de...

PAKISTAN

Un uragan devastator

Cel mai cumplit ciclon cunoscut în istorie a trecut la 12 noiembrie peste Golful Bengal și s-a abătut asupra regiunilor cu populație densă din delta Gangelui. Viteza vîntului, care a fost de peste 200 km pe oră, a ridicat valuri înalte de 10 m, care au înghițit insulele de lîngă coastă și o bună parte din țărm. Specialiștii afirmă că forța ciclonului care a bîntuit deasupra Pakistanului de Est a fost de o sută de ori mai mare decît aceea a suflului produs de explozia bombei atomice de la Hiroshima. În centrul sinistrului s-a aflat marea insulă Hytia, una din zonele cu cea mai densă populație din lume, precum și alte cîteva zeci de insule mai mici.

Privite din elicopter, insulele de lîngă coastă oferă acum un tablou cutremurător. Cîndva înfloritoarea insulă Rabnabad, care se întinde ca o îngustă fișie de 12 km de-a lungul țărmului, este un pustiu mort. Întreg teritoriul ei e acoperit cu un strat gros de mîl care nu s-a uscat încă și în care sclipesc razele necruțătoare ale soarelui sudic. Pretutindeni se văd grămezi de cadavre și resturi de animale deasupra cărora se rotesc croncănind sinistru cîrduri de păsări mari. Rabnabad a suferit pierderi cumplite, dar cadavrele sînt totuși mai puține decît ar fi fost de așteptat. Se spune că refluxul le-a cărat în ocean. Oricum, asupra insulei mai plutește și acum, după atîtea săptămîni, un cumplit miros de putrefacție.

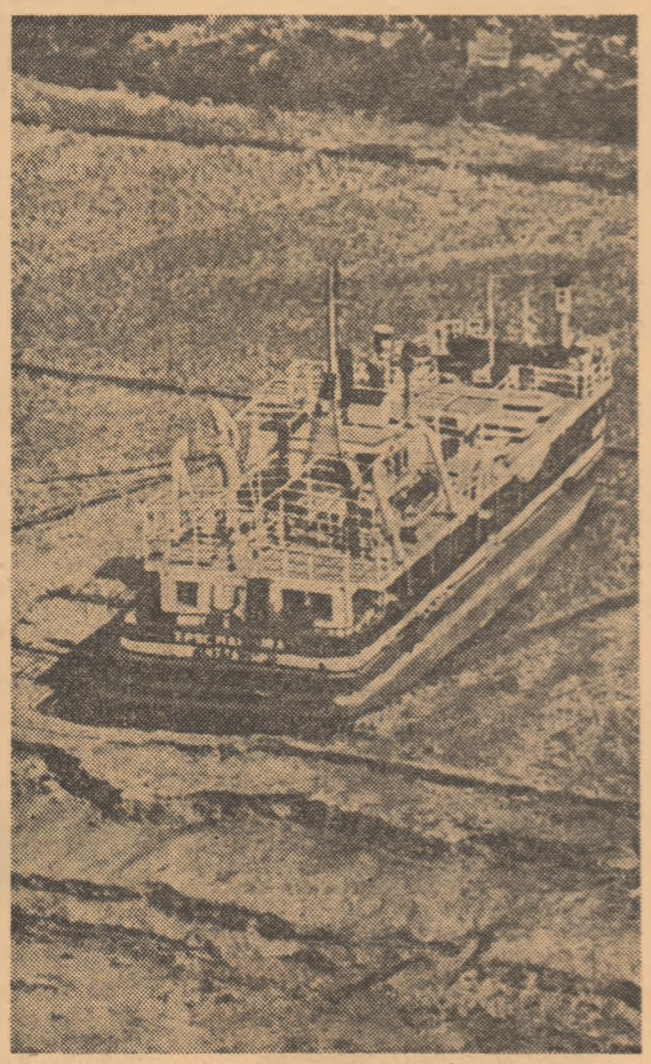

O navă pe care ciclonul a purtat-o pe valuri și a proiectat-o în mijlocul unui lan de orez

Iată ce relatează puținii supraviețuitori.

Joi, 12 noiembrie, pe la orele 9 seara, deasupra insulei a izbucnit o puternică furtună care a durat mai bine de o oră, a smuls copacii din rădăcină și a ridicat în aer colibele țărănești. Apoi a urmat un vuiet sinistru, care a devenit cu fiecare clipă tot mai înfricoșător și oceanul s-a năpustit asupra țărmului. Îngusta fișie de uscat era spălată de val după val. Oamenii au încercat să se adăpostească pe acoperișurile puținelor case care rezistaseră pînă atunci și în vîrful copacilor rămași în picioare. Dar după cîteva minute de liniște înșelătoare, cînd părea că, sleite de puteri, elementele se potoliseră, valurile uriașe și-au înzecit brusc atacul, apa a năvălit cu o forță catastrofală înghițind casele și copacii cu oamenii agățați de ei ca niște ghirlande. Uraganul a continuat să facă ravagii pînă în zori, iar oceanul s-a potolit abia după o zi și jumătate.

Nici un supraviețuitor nu poate explica bine cum a izbutit să scape. Toți oamenii aceștia și-au pierdut rude și prieteni. Mulți dintre ei nici nu se cunoșteau înainte, fiind din sate diferite, dar nenorocirea i-a unit, ca să poată supraviețui în acest infern, să-și poată procura, prin eforturi comune, hrană și apă potabilă.

„În noaptea aceea de groază n-a scăpat nici un copil, a relatat un bărbat de circa 40 de ani. Doi copii ai mei s-au înecat imediat, iar ceilalți doi s-au menținut pe apă, ținîndu-se strîns de mînă, atîta timp cît i-au răbdat puterile. N-am putut face nimic ca să-i salvez".

Dar cumplitul tablou de la Rabnabad nu e, din păcate, unic. El s-a repetat pe un teritoriu imens, de 20 000 km², cu 2,5 miloane de locuitori. Nu-i exclus ca numărul exact de victime să nu poată fi stabilit, întrucît autoritățile locale nu posedă date exacte despre populația regiunii. În plus, cu puțin timp înainte de inundații, în zona sinistrului a venit din diverse regiuni ale Pakistanului de Est un mare număr de muncitori sezonieri la recoltarea orezului. Ceea ce se știe însă cu precizie e că în insulele Hytia, Bhola, Rabnabad, în provinciile Noakhali și Patuakhali au murit toți copiii pînă la 10 ani. Puținii care au supraviețuit inundațiilor s-au stins apoi din viață din cauza foamei și a bolilor. Tragedia din Pakistanul de Est amintește astfel de legenda biblică despre uciderea pruncilor.

Evident, ținutul bîntuit de ciclonul devastator nu va rămîne acum nelocuit. Imediat după ce s-a înstăpînit acalmia, locuitori din nordul țării au pornit spre sud, unde multe ogoare fertile de orez rămăseseră fără stăpîni. Deasupra ogoarelor pe jumătate acoperite de apă mai plutea încă miros fetid de cadavre, morții nu fuseseră încă adunați și îngropați, pretutindeni izbucneau primejdioase focare de epidemie, dar pe Meghna și Tetulia începuseră să circule flotile de bărci și plute care se îndreptau spre regiunile calamitate.

Ca să putem înțelege cauza unor distrugeri de proporții atît de catastrofale și a marelui număr de morți, trebuie să ținem seama de o serie de factori. În primul rînd delta Gangelui este una din regiunile cu cea mai deasă populație din lume. Conform recensămîntului din 1961, densitatea populației din insula Bhola e de 600 de locuitori pe km². În al doilea rînd, în această zonă uscatul nu se înalță mai mult de cinci metri deasupra nivelului mării, iar solul e permanent expus acțiunii distrugătoare a valurilor. De altfel și linia țărmului își schimbă din cînd în cînd contururile. În ultimii 15 ani, de pildă, Gangele a format în regiunea estică a Golfului Bengal un nou arhipelag, ale cărui fertile pămînturi au fost imediat populate și valorificate de țărani veniți din regiunile secetoase ale țării. Dar tot în acest scurt răstimp, o mare întindere de pămînt roditor din vestul deltei a fost erodat și purtat spre ocean de apele golfului. Încît hărți geografice întocmite recent, în 1967, nu mai sînt acum valabile.

Dar ce este, de fapt, Golful Bengal, ale cărui ape au produs distrugeri atît de cumplite? După cum se știe, lărgindu-se spre sud, el se deschide spre Oceanul Indian. În nordul golfului începe lanțul munților Himalaia care, scăzînd în înălțime spre est, formează un original coridor aerian spre întinsele cîmpii ale Asiei. Această configurație a regiunii creează condiții care contribuie la scăderi brusce ale presiunii atmosferice deasupra oceanului și a continentului. Ceea ce, la rîndu-i, duce la un amestec rapid de mase de aer. Sub acțiunea unor gigantice forțe termodinamice, aceste mase de aer combinate se deplasează cu viteze uriașe pe distanțe de zeci și sute de kilometri, ducînd în ultimă instanță la izbucnirea unor puternice cicloane și uragane în Golful Bengal și în zonele învecinate.

Formată prin unirea Gangelui cu Brahmaputra, delta înaintează adînc în golf, fiind într-un fel o țintă pentru toate vînturile care bat dinspre Oceanul Indian. Scăderile frecvente ale presiunii atmosferice dau naștere unor vînturi puternice care bat cu viteze uriașe. Ca să putem înțelege ce energie cinetică are un front de aer care înaintează ca un zid compact cu o lungime de aproximativ 500 km și o înălțime de cîteva mii de metri, amintim că un metru cub de aer cîntărește circa un kilogram.

Pentru a proteja aceste zone împotriva acțiunii distrugătoare a mării s-ar impune realizarea unui vast program de construcții complicate: baraje, terasamente etc. Ar trebui, de asemenea, construite case de piatră cu mai multe etaje, în care oamenii să se poată adăposti în caz de primejdie. Încă inundațiile din 1961 și 1965 arătaseră că țărmul Golfului Bengal nu era de fel pregătit să reziste forței devastatoare a apei. Locuitorii se adăpostesc în colibe de bambus și lut. Ici colo în insule și în diversele zone ale deltei Gangelui, se văd terasamente construite manual, care nu pot ține piept atacului valurilor. Acum cinci ani, autoritățile au înființat detașamente speciale de salvare, care urmau ca în clipe de primejdie să adune locuitorii în „insulițe de salvare", special utilate și relativ sigure, și să ia măsuri în vederea prevenirii asupra pericolului care se apropia. Dar în această regiune mijloacele de comunicație sînt foarte primitive. Multe sate, aflate la depărtări de zeci de mile unele de altele, nu pot comunica între ele prin radio și telefon. De aceea ciclonul din 12 noiembrie i-a luat pe locuitorii din partea locului prin surprindere. A fost o surpriză cumplită, nimicitoare.

(După „Za rubejom")

CONGO (KINSHASA)

Noapte africană

Am vizitat de două ori Kinshasa, capitala Republicii Democratice Congo, așezată pe malul sting al marelui fluviu african care a dat țării numele său. Prima oară am fost în 1967. Situația era încordată. Străzile de la periferia capitalei erau baratę de butoaie goale, iar seara farurile automobilelor oprite de patrule reflectau sinistru pistoalele-mitralieră ale soldaților și polițiștilor.

A doua oară am fost găzduit într-un hotel construit aproape în același loc unde înainte cu cîțiva ani se înălțaseră barajele nocturne de care am amintit. Kinshasa se dezvoltă atît de rapid încît transportul în comun și serviciile de canalizare și electrificare nu pot ține pasul cu ritmul de apariție al noilor cartiere pe terenurile pînă nu de mult virane de la periferie. Orașul are dimensiuni neobișnuite pentru Africa: 27 km lungime și 17 km lățime. După date recente, demne de încredere, capitala are acum 1 300 000 de locuitori.

Frumoasele străzi asfaltate cunosc animația obișnuită a unui mare oraș european. Dimineața, la intersecții, băieți desculți vînd ziare: trei cotidiene, plus cîteva reviste săptămînale. E foarte greu să-ți poți parca mașina în centrul orașului. Pe străzi circulă uriașele autocare supraaglomerate a două companii rivale, depășite însă de Volkswagen-uri iuți și de Ford-uri.

Seara, strada Kasavubu, cea mai lungă arteră a capitalei, răsună de muzica pik-up-urilor. De altfel, acestea cîntă aproape 24 de ore din 24 spre a atrage clienții în micile baruri unde se poate bea bere și asculta discuri congoleze și cubane. Tineri surizători și fete cu coafuri ce amintesc de un sputnik cu antenele desfăcute (ca să-și netezească părul creț, femeile cochete trebuie să-l poarte mult timp adunat în ciucuri lungi, căci așa e moda!) dansează ore în șir în ritm de cia-cia sau pachanga. Flăcările luminărilor cu care nocturnii negustori ambulanți (așezați în șiruri lungi în fața barurilor, cinematografelor și la intersecții) își luminează mărfurile tremură ca niște frunze zglobii în adierea vîntului. Cînd trec pe lîngă ei mașinile cu faruri orbitoare, negustorii închid năucii ochii, dar îi deschid repede și-și ațintesc iute privirea spre micile lor vase pline cu alune și vin de palmier, sau spre alte produse pe care speră să le vîndă. Străzile sînt invadate de un fum ușor acrișor, cu iz de frunze de toamnă.

În străduțele adiacente, în care ajungi cum treci de hotarul cartierului luminat cu curent electric, căsuțele sînt însă înghesuite una într-alta și cufundate într-un întuneric de smoală; nu se vede un licăr de lumină, nu se aude un zgomot. Doar la mari intervale, trece vreun cheflîu pe un scuter semnalizînd cu o lumină pală, răsună țipătul sinistru al unei păsări nocturne care-ți îngheață sîngele în vine sau un cîine fără stăpîn proiectează cu privirea-i două puncte roșii în noapte. Cerul negru planează calm deasupra caselor adormite; numai firma incendiară a companiei Shell irupe în liniștea maiestuoasă și insondabilă a nopții africane. În asemenea clipe simți cu o nespusă acuitate că ești în Africa, în Africa africanilor. Și ai impresia că cei ce dorm în căsuțele liniștite sînt cufundați în vise în care nu e loc pentru Africa de astăzi cu vacarmul ei de clacsoane, cu zgomot de macarale, cu săpun „Rexona" și parfum „Séduction". În aceste vise nu există decît vîntul etern al savanelor, salturile grațioaselor antilope și șuieratul sulițelor lansate în urma lor.

Dar o dată cu venirea zorilor, tainicul farmec se risipește. Pe străzi începe să alunece un șuvoi de mașini, toate europene, binecunoscute din atîtea alte orașe...

B. Tumanov

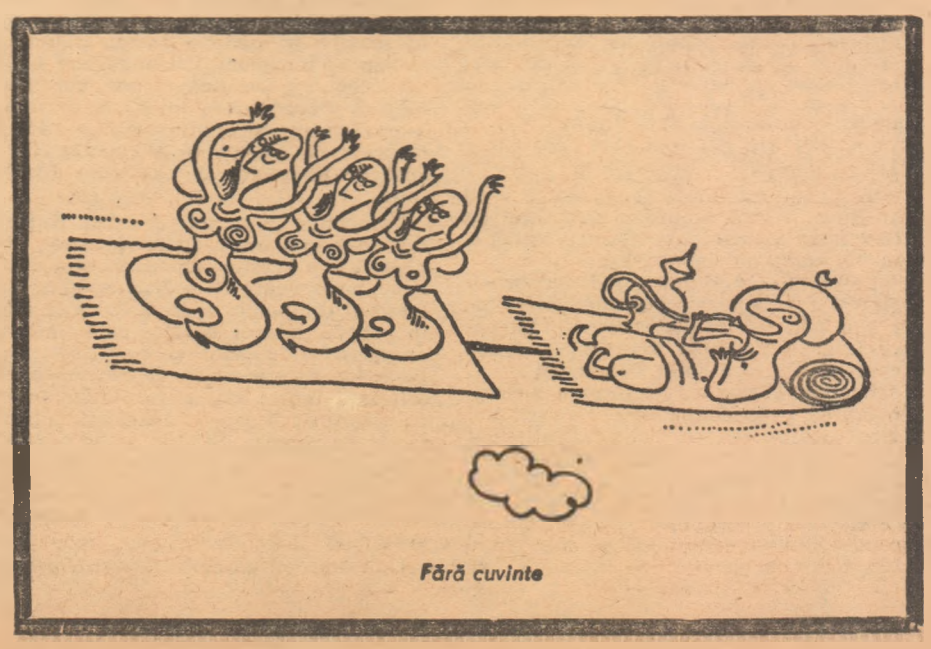

Fără cuvinte

Troică

Foto : **V. Budan (APN)**

ÎN TIMPUL LOR LIBER

Indiscreţii la adresa savanţilor

Despre felul în care savanţii îşi petrec timpul liber circulă tot felul de glume, mai mult sau mai puţin caustice. De exemplu : „Seara, cînd au puţin timp liber, fizicienii se ocupă de fizică". E adevărat că mulţi savanţi îşi consacră tot timpul ştiinţei, dar unii se dedică şi altor îndeletniciri.

Una din cele mai frecvente pasiuni ale savanţilor este, de pildă, literatura. Matematicianul Bolzano spunea : „Toate realizările mele ştiinţifice i le datoresc lui Schiller". Fizicianul american Willard Gibbs ştia pe dinafară o mare parte din opera lui Shakespeare, iar Niels Bohr, mai modest, memorase în întregime „Faust" de Goethe. Einstein, deşi se plîngea mereu că n-are destul timp pentru lectură, afirma totuşi : „Dostoevski mi-a dat mult mai mult decît Gauss".

Fizicianul Oppenheimer scria în ureţe versuri, şi încă versuri bune, împrejurare care i-a sugerat unui celebru coleg de breaslă, Max Born, această butadă : „Este uimitoare această combinaţie între lucruri atît de diferite ca poezia şi ştiinţa. Căci în ştiinţă ne străduim să facem în aşa fel încît toată lumea să înţeleagă ceea ce pînă nu demult nu înţelegea nimeni, pe cînd în poezie se întîmplă invers".

Dar marea pasiune a oamenilor de ştiinţă a fost şi rămîne totuşi muzica. O strălucită mărturie în acest sens a oferit-o autorul operei „Cneazul Igor", compozitorul şi... chimistul Aleksandr Borodin. Einstein era un excelent violonist, iar Plank şi Max Born erau cunoscuţi ca foarte buni pianişti. De altfel, istoria muzicii şi a ştiinţei a consemnat în analele ei un celebru cuplu de interpreţi alcătuit din pianistul Max Plank şi violonistul Albert Einstein.

Richard Feinman, laureat al Premiului Nobel, unul din creatorii electrodinamicii cuantice, avea o mare slăbiciune pentru instrumentele de percuţie. O fotografie reprodusă în volumul I al prelegerilor lui Feinman îl înfăţişează lîngă unul din instrumentele lui favorite, o tobă bongo-bongo. Mai mult, marele Feinman, profesor universitar, obişnuia să cînte în orchestre de jazz, bineînţeles la baterie. E adevărat că mai avea însă şi o altă pasiune, aceea pentru cifruri secrete de seifuri. Într o zi, la Los Angeles, Feinman n-a putut rezista ispitei de a deschide un seif dintr-o instituţie secretă. Şi pentru că avea şi umor, a vîrît înăuntru un bileţel pe care a scris : „Ghici cine sînt ?", apoi a închis seiful la loc.

Biografia cunoscutului fizician italian Enrico Fermi narează o întîmplare cunoscută în mai multe variante. Se pare însă că lucrurile s-au petrecut aşa cum le relatează soţia savantului :

Familia Fermi locuia într-un apartament nu prea confortabil. Iarna, mai ales, locuinţa nu se încălzea suficient şi doamna Fermi hotărîse să pună un al doilea rînd de geamuri. S-a lovit însă de opoziţia categorică a fizicianului care, după o seamă de calcule despre conductibilitatea termică şi alte valori fizice, a declarat că investiţia ar fi inutilă, întrucît izolarea termică ar creşte cu un procentaj neglijabil. Într-o zi geroasă, însă, doamna Fermi a ignorat considerentele teoretice ale ilustrului ei soţ şi şi-a pus ideea în practică. Rezultatul ? În casă s-a înstăpînit o căldură binefăcătoare. Uimit şi intrigat, Fermi şi-a reluat calculele şi nu s-a liniştit decît cînd a descoperit o greşeală care dusese la concluzia exact inversă.

Mulţi savanţi s-au îndeletnicit cu sportul şi cu turismul. În 1910, de exemplu, într-o aulă a Universităţii din Copenhaga s-a adunat o asistenţă ciudată: au fost prezenţi matematicieni, fizicieni, echipa naţională de fotbal a Danemarcii şi mai mulţi suporteri. În ziua aceea îşi susţinea teza de doctorat matematicianul danez Harald Bohr, fratele lui Niels Bohr şi... mijlocaş al echipei naţionale de fotbal. De altminteri şi Niels Bohr a fost un fotbalist pasionat, dar n-a izbutit să fie decît portarul de rezervă al echipei daneze. În schimb la schi obţinea rezultate excelente.

Lui D.D. Thomson şi lui Rutherford le plăcea să joace în orele libere tenis. Bruno Pontecorvo se dedică cu pasiune sportului subacvatic. Încît ori de cîte ori colegii lui de la Dubna sînt întrebaţi unde poate fi găsit Pontecorvo, răspunsul sună invariabil : „În apă" !

SESAM, DESCHIDE-TE !

Briliante în mările sudului

Acum trei decenii, în portul indonezian Sabang au amerizat patru „olandezi zburători". Mai exact, a poposit un hidroavion ai cărui pasageri, olandezi, urmau să transporte la Hong Kong 3 000 de kilograme de lingouri de aur. Dar cînd să-şi continue drumul, „Katharina" — cum se numea hidroavionul — a făcut o manevră greşită şi a capotat. Cele 3000 de kilograme de aur s-au dus la fund.

Compania japoneză „Nankai Kaihadu" se ocupă acum cu readucerea la suprafaţă a acestei comori, ca şi a unor nave naufragiate în mările sudice. Directorul companiei a declarat că se află în posesia tuturor datelor care indică amplasarea epavelor şi conţinutul acelor. lor. El a precizat, de asemenea, că salariaţii firmei sale n-au nimic comun cu aventurierii sau cu aşa-numiţii căutători de comori. Ei sînt datori să posede anumite cunoştinţe ştiinţifice şi să urmeze cursuri şi antrenamente speciale pentru scufundări la adîncimi de peste 100 de metri.

Una din epavele detectate şi evaluate de compania amintită are la bord briliante în valoare de peste un miliard de dolari. E vorba de o fostă navă japoneză care, în 1944, trebuia să transporte fabuloasa încărcătură din Malayezia. Conform planului iniţial, briliantele trebuiau să fie transportate pe calea aerului. Ulterior, însă, a fost adoptată hotărîrea secretă de a le aşeza în două geamantane, confecţionate special în acest scop din duraluminiu, şi a le încredinţa unui ofiţer din serviciul de informaţii care călătorea incognito la bordul unei nave. Hotărîrea a fost respectată întocmai, numai că după două zile de călătorie nava a fost torpilată şi pe fundul mării a poposit o nouă comoară ca în 1001 de nopţi. Ofiţerul din serviciul de informaţii a scăpat însă cu viaţă şi compania „Nankai Kaihadu" a izbutit să dea de urmele lui. Mai mult, compania a încheiat cu el un contract în virtutea căruia fostul ofiţer s-a angajat să servească drept ghid navelor şi scafandrilor.

Întreprinzătoarea companie a izbutit să stabilească legături şi cu căpitanul pensionar Ikeda, fost ofiţer navigator pe nava de linie „Musasi". După război, Ikeda s-a ocupat pe cont propriu de căutarea rămăşiţelor marinarilor căzuţi şi cu acest prilej a adunat un vast material despre navele scufundate. Pe baza acestor date compania a întocmit o hartă care cuprinde coordonatele a 2130 de nave comerciale şi militare scufundate în apropierea litoralului. Împrejurare deloc neglijabilă pentru „Nankai Kaihadu", care intenţionează să le readucă la suprafaţă.

GIGANTICUL OASPETE

Biografia neromanţată a unui obiect de muzeu

S-a născut demult pe reciful de corali Felicité, din arhipelagul Seychelles (Oceanul Indian). Atît de demult, încît bunicul unui foarte bătrîn locuitor al insuliţei Felicité a cunoscut-o pe cînd el era încă copil. Era o broască ţestoasă neobişnuit de mare. Ar fi putut trăi şi azi, întrucît se ştie că broaştele ţestoase au parte de o viaţă îndelungată...

Întîmplarea a făcut ca biografia acestei broaşte ţestoase să fie cunoscută în amănunt (e un caz unic în istoria acestor vieţuitoare întotdeauna anonime). A trăit pe reciful ei natal o sută de ani. Iar cînd a împlinit această frumoasă vîrstă, deci pe la sfîrşitul secolului trecut, în arhipelag a sosit nava germană „Waldiwia", care făcea studii zoologice în adîncurile oceanelor Indian şi Atlantic. Dorind să facă oaspeţilor o „atenţie", insularii le-au făcut cadou gigantica broască ţestoasă.

Din păcate, clima Germaniei nu i-a priit şi, la scurt timp după expatriere, broasca a murit. Într-un fel însă ea a continuat să trăiască. Adică a fost împăiată şi transformată într-un exponat exotic al unui muzeu din Leipzig. Acolo şi-a făcut veacul pînă în 1968, cînd a fost mutată în Muzeul de zoologie din Dresda. Aici, însă, specialiştii au constatat, dezamăgiţi, că imensa broască ţestoasă e pe cale să moară a doua oară, căci împăierea fusese făcută fără grijă. Pielea începuse să se zbîrcească, labele se deformaseră, capul se micşorase. Specialiştii au depus o muncă

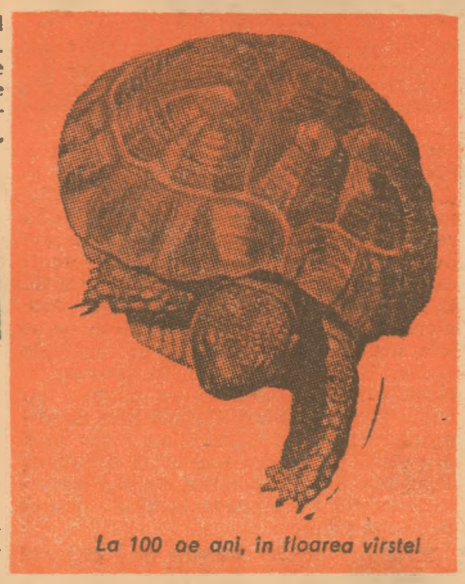

La 100 de ani, în floarea vîrstei

titanică, pe măsura preţiosului exponat, pentru a repara ravagiile făcute de timp. Şi iată că nu demult gigantica broască ţestoasă şi-a ocupat locul în muzeu, cu înfăţişarea pe care a avut-o în floarea vîrstei...

— Azi transport fringhii de rufe !

ECOURILE ISTORIEI

La intrarea în parc

La Puşkin, o localitate pitorească din împrejurimile Leningradului, au început lucrările de restaurare a monumentului închinat ostaşilor care au luptat împotriva armatelor lui Napoleon în Războiul pentru Apărarea patriei din 1812. Monumentul reprezintă o impunătoare poartă de fontă înălţată la intrarea în parcul palatului Ekaterinei, pe care sînt săpate cuvintele : „Dragilor mei tovarăşi de arme". Autorul monumentului a fost arhitectul petersburghez V. L. Stasov.

Această poartă de fontă a fost socotită, la vremea ei, o adevărată minun... Elementele ei decorative, mai ales grilajul, sînt executate cu multă măiestrie. Săbiile, scuturile şi alte atribute simbolice care o împodobesc au fost inspirate de modelele unui cunoscut sculptor în lemn de la începutul secolului XIX, pe nume Scheibe. Cu timpul, însă, peste 2 000 de elemente decorative ale monumentului s-au deteriorat. La restaurarea lor lucrează în momentul de faţă o echipă de specialişti care vor să redea monumentalei porţi înfăţişarea ei iniţială.

Cu nume de capitale

Călătorii cu trenul prin regi... Aktiubinsk trec şi prin gara... Cairo. Harta U.R.S.S. cuprinde, de altfel, mai multe nume de capitale ale altor ţări. În Ural, de pildă, există o gară Paris, iar în regiunea Novgorod un sat New York.

Aceste nume îşi au explicaţia ... După războiul ruso-turc din 1877 ... de exemplu, soldaţii ruşi înto... leagurile lor natale din su... au botezat două localităţ... zite de curînd : Balca... fel se explică şi e... giune Orenburg... Berlin şi Lei... sii ruşi car... 1812, mai ... hatmanu...

CASA PRIETENIEI ROMÂNO - SOVIETICE BUCUREŞTI

DIN PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR
pe perioada 9 — 15 ianuarie 1971

Sîmbătă 9 ianuarie ora 19 :
Colocviu etic : **„Conştiinţă, conduită, mod de viaţă".** Participă: **conf. univ. dr. Ovidiu Bădina** — membru al Academiei de ştiinţe sociale şi politice, **prof. dr. docent Gheorghe Dumitrescu; Octavian Neamţu** — doctor în filozofie. Colocviul va fi condus de **Sorin Holban** — ziarist. Urmează filmul documentar **„Mi-a spus o vecină"** şi un film artistic.

Duminică 10 ianuarie ora 10,30 :
Manifestare pentru tineret : **„Filmul şi cunoaşterea planetei".**
Va vorbi : **prof. univ. D. I. Suchianu.** Urmează un film artistic.
Ciclul : Univers artistic contemporan. Discuţie la masa rotundă pe tema: **„Este frumosul criteriul suprem al artei?** Participă: **prof. univ. Marcel Breazu** — membru al Academiei de ştiinţe sociale şi politice, **Ştefan Augustin Doinaş** — poet, **Ion Sălişteanu** — pictor. Colocviul va fi condus de **Victor Ernest Maşec,** cercetător ştiinţific la Institutul de filozofie al Academiei. Urmează filmul documentar **„Anotimpuri şi culori"** şi un film artistic.

Marţi 12 ianuarie ora 19 :
Ciclul : Un glorios jubileu — **„P.C.R.—'50". Stegar al intereselor naţionale şi sociale.**
Va vorbi : **conf. univ. dr. Ion Ardeleanu** — membru corespondent al Academiei de ştiinţe sociale şi politice.
Urmează filmul documentar **„România inedită"** şi un film artistic.

Miercuri 13 ianuarie ora 19 :
Rubrica : Iniţiative româneşti de prestigiu internaţional.
Simpozion : **„Ştiinţa şi tehnologia în dezvoltarea naţiunilor".**
Vor vorbi : **prof. dr. docent Gheorghe Cartianu** — membru corespondent al Academiei, **conf. univ. dr. Gheorghe Moca.**
Urmează filmul documentar — **„Film dedicat vizitei preşedintelui Consiliului de Stat Nicolae Ceauşescu în Austria"** şi un film artistic.

Joi 14 ianuarie ora 19 :
În dezbatere : **„Consideraţii asupra raportului informaţie-cunoştinţe în lumea de azi".**
Participă : **acad. prof. Ştefan Milcu** — vicepreşedinte al Academiei R. S. România, **acad. prof. Grigore Moisil** — preşedintele Societăţii de ştiinţe matematice, **prof. dr. H.H. Stahl** — membru al Academiei de ştiinţe sociale şi politice.
Urmează filmul documentar **„Almanah internaţional tehnico-ştiinţific"** şi un film artistic

Vineri 15 ianuarie ora 19 :
Conferinţa : **„Metamorfoza industrială a Siberiei".**
Va vorbi : **conf. univ. Constantin Herbst.**
Urmează filmul documentar **„Jamal — marginea pămîntului"** şi un film artistic.

Manifestările au loc în sala Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiştei nr. 14

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

POLAR — Bucureşti ; ANDREI BUCUR — Bucureşti : Faceţi un tratament cu Testolent, 1 fiolă la 3 săptămîni intramuscular, Folcisteină (conform indicaţiilor din prospect), vit. E 3 drajeuri/zi — 15 zile lunar şi Tioridazin mitte 2—4 tabl. cu 2—3 ore înainte de momentul oportun (dozarea în funcţie de rezultatul obţinut).

UN CITITOR — Timişoara : Vă mulţumim pentru „superlative". Vom ţine seama de sugestiile dv. cu privire la „bolile perfide".

M. C. — Bucureşti : Trichomoniaza a devenit într-adevăr o problemă spinoasă a terapeuticii. Dacă aţi epuizat „arsenalul" curent (Metronidazol, Orvagil, Flagyl) încercaţi Furazolidin 1 cpr. a 100 mg de 4 ori pe zi timp de 10 zile. În timpul tratamentului nu consumaţi băuturi alcoolice. Tratamentul trebuie să-l facă şi soţul dv.

MIHAI ADRIAN — Bucureşti ; M. S. — Caracal : Adresaţi-vă unui cabinet dermatologic pentru o epilare prin electrocoagulare sau raze Roentgen.

C. OANA — Bucureşti : Este o problemă de „comportament alimentar" foarte greu de rezolvat, mai ales de la distanţă. Orice „reţetă" vi se va prescrie, ea va trebui să recomande în primul rînd „voinţa". Apelaţi totuşi la un medic specialist care v-ar putea ajuta prin prescrierea unui regim raţional şi, eventual, a unor medicamente.

GONDOLA — Oradea : 1) Puteţi fi liniştită. Nu sînteţi nici primul nici ultimul caz de acest fel. 2) Folosiţi Glutarom de 3 ori pe zi cîte 3 drajeuri după mese. 3) Tratamentul cel mai bun e cel chirurgical dar numai medicul specialist îşi poate da avizul.

LAURIANA — Brăila : 1) Vă recomandăm revulsii locale bi — sau tri-săptămînal cu T-ra. capsicii 5 g, gaiacol 5 g, alcool 70° 100 g. Nu este o afecţiune gravă. Faceţi cure de calciu şi vit C mai ales iarna, iar vara cură de altitudine (6—800 m). 2) Faceţi cure balneare la Govora (aerosoli cu ape minerale). 3) Antifoane nu există în comerţ.

A. G. — Bucureşti — Vă recomandăm să citiţi lucrarea „Sexualitatea normală şi patologică" de dr. T. Stoica, în care veţi găsi răspuns la toate întrebările dv.

DANA — Moreni : — Copilul dv. are o uşoară întîrziere în dezvoltarea psihomotorie, dar îşi va reveni. Vă recomandăm pe lîngă medicamentele indicate de doctorul dv. Meclofenoxat, un produs românesc mai nou, în doze de 3 tabl./zi.

COMBINATUL Textil GALAŢI
B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE :

- ŢESĂTURI DIN BUMBAC ŞI CELOFIBRĂ, imprimate, uni, în desene şi culori moderne şi variate
- LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ŞI DE FEMEI (cămăşi, pijamale etc.)
- FRÎNGHII ŞI SFOARĂ în diferite grosimi (din cînepă)

COMBINATUL PENTRU EXPLOATAREA ŞI INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI
BRĂILA
Tel. 1 63 00 Telex 0154/20

PAL Made in Rumania

Produce :

- Plăci aglomerate din lemn triplustratificate, hidrofugate
- Chibrituri, în cutii de carton.
- Mobilă corp (camere pentru tineret M. 28, cuiere panou tip Slatina, mobilă pentru dormitor Felicia)
- Mobilă pentru bucătărie „DAFIN" (placată cu plăci fibrolemnoase înnobilate)
- Ambalaje din lemn (lăzi diferite)

CELOSTUF

COMBINATUL DE CELULOZĂ ŞI HÎRTIE BRĂILA

ŞOSEAUA VIZIRULUI

Produce şi livrează pe bază de repartiţie produse din stuf

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZĂ PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU FIBRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

Treisprezece ani singur în junglă

(Urmare din pag. 4-a)

Se spune că cel puţin zece la sută din jungla Amazoniei arde mereu. În lunga mea peregrinare m-am pomenit şi eu odată într-o asemenea zonă. Era o arşiţă insuportabilă, arborii trozneau şi se prăbuşeau cu zgomot, animalele urlau. La un moment dat am ajuns lîngă un rîu, pe care pluteau uriaşe trunchiuri de copaci. Uniţi, unii dintre ei alcătuiau un soi de plută. Am înotat pînă la ea, dar după ce m-am căţărat pe originalul mijloc de transport trimis parcă de providenţă în cale, am simţit că mă trec fiori de groază. În jurul unui trunchi era încolăcită o imensă anaconda. Dar fiorosul şarpe nici nu mă zărise : în ochii-i sticloşi se reflectau vîlvătăile incendiului. Lîngă mine tremura de frică un jaguar. Am călătorit în această arcă a lui Noe cîteva zile. Apoi focul s-a potolit şi, cum nu voiam să pun prea mult la încercare soarta, m-am grăbit să mă despart de „însoţitorii" mei.

În timpul incendiului mă lovisem rău la un picior care mă durea aşa de tare încît nu mai puteam umbla. A trebuit să caut o aşezare de indieni, ca să-mi procur un leac împotriva durerilor. Indienii mi-au dat nişte grăunţe cît bobul de mazăre care, spuneau ei, ajutau şi la vindecarea rănii. Dar au vrut ceva în schimb. Ce le puteam da eu? În afară de busolă nu aveam nimic la mine, încît a trebuit să mă despart de preţiosul meu ghid. Cum era însă imposibil să-mi continui călătoria fără busolă, am rămas pe loc şi am început să muncesc ca s-o pot redobîndi. Aşa se face că timp de cîteva luni am supravegheat copii, am ajutat la prepararea unor foarte simple medicamente şi am îngrijit de bolnavi. În cele din urmă munca mi-a fost răsplătită : indienii mi-au înapoiat busola, mi-au construit o barcă, mi-au dat alimente şi mi-au urat drum bun. Am călătorit mult, foarte mult în jos pe firul apei, oprindu-mă numai ca să vînez sau să dorm puţin.

Odiseea lui Jose Melo a luat sfîrşit în mica localitate San Felice. Acolo a aflat el că războiul se terminase de 17 ani şi că necruţătorul calendar arăta anul 1962.

Cei 125 de cruzeiros pe care i-a dat un medic din San Felice ca să-şi continue călătoria au fost primii bani primiţi de Jose Melo din momentul cînd se înrolase în „armata cauciucului".

Facă-se voia suporterilor

Vendulin a fost socotit întotdeauna un arbitru cu experienţă. După fiecare meci, însă, se întorcea acasă bolnav. Îl scoteau din sărite suporterii cu răcnetele lor, cu observaţiile lor absurde şi glumele deplasate

Ceea ce nu-l împiedica însă să adore mai departe fotbalul, ba chiar să-i iubească şi pe suporteri. Într-o bună zi i-a venit o idee genială: ce-ar fi, şi-a zis, să arbitreze după cum au să-i dicteze suporterii ? În definitiv, publicul urmăreşte jocul cel puţin la fel de atent ca arbitrul şi, în plus, cîteva mii de cunoscători pot să aibă mai multă dreptate decît un singur arbitru.

În ziua aceea urma să arbitreze un meci între echipele „Tractorul" şi „Locomotiva".

Vendulin a fluierat şi jucătorii s-au năpustit la minge.

Feroviarii au ajuns în faţa porţii adversarului chiar din primele minute de joc. Extrema dreaptă Liudik se afla într-o poziţie extrem de favorabilă şi era demarcat.

— Pasează-i lui Liudik ! ţipau suporterii.

Dar jucătorul la care se afla în clipa aceea mingea a pasat-o altcuiva.

Vendulin a fluierat strident.

— N-aţi auzit ? s-a răstit el la jucători. Suporterii au cerut ca mingea să-i fie pasată lui Liudik ! Repetaţi faza şi faceţi-le pe plac !

Liudik a primit dar mingea, s-a apropiat furtunos de poartă şi a tras peste bară...

— Adormitule ! Afară cu tine ! au început să urle tribunele.

Arbitrul a dispus eliminarea lui Liudik.

— Da se poate ? — s-a revoltat căpitanul echipei. De cînd şi pînă cînd o

— Arbitrul consideră că fluierul nu mai e la modă...

minge trasă peste bară e motiv de eliminare ?

— N-ai auzit verdictul publicului ? l-a răspuns Vendulin. A cerut într-un glas: afară ! Şi nu se poate să n-ascultăm de voinţa maselor.

Liudik părăsi terenul. Jocul a continuat.

De astă dată ofensiva a fost preluată de „Tractorul".

— Hai „Tractorul" ! Hai, băieţi, ţipau suporterii.

Eforturile „tractoriştilor" s-au lovit însă de apărarea dîrză a feroviarilor.

Arbitrul a oprit jocul:

— N-auziţi indicaţiile publicului ? „Tractorul" să marcheze imediat un gol !

Dar echipa de „tractorişti" n-a izbutit să marcheze. Atunci Vendulin a luat mingea şi a aşezat-o în punctul de 11 metri.

— Să tragă Judler ! au cerut suporterii.

— Cine e Judler ? l-a întrebat arbitrul pe căpitanul echipei.

— E din echipa noastră, dar a fost suspendat pe trei meciuri pentru joc dur.

— Să se suspende suspendarea ! Aşa vor spectatorii ! a hotărît arbitrul. Să vină şi să tragă la poartă !

— Dar e plecat din oraş ! E la logodnica lui, la ţară.

— N-are importanţă. Să fie adus imediat. Aşteptăm.

Şi Vendulin a fluierat întreruperea meciului

Aflînd de hotărîrea arbitrului, suporterii ambelor echipe s-au aliat subit şi au început să urle:

— Hu-o-o arbitrul ! La oase !

— Se face ! a spus calm Vendulin, a scos din buzunar un pistol şi l-a lipit de tîmplă

În aceeaşi clipă însă întreg stadionul a prins să ţipe într-un glas:

— Nu, să nu faci asta ! O să fim cuminţi ! Arbitrează cum crezi că e mai bine !

Se spune că acum oraşul nostru e singurul oraş în care suporterii nu dau sfaturi arbitrului şi jucătorilor şi că — paradoxal ! — meciurile de fotbal sînt totuşi foarte interesante.

(Din „Nedelea")

— Ne-am dat întîlnire la ceas !
Desen de **E. Şabelnik**

Aniversarea

Sărbătorirea celei de a 70-a aniversări a cunoscutului savant fusese organizată cu mare pompă.

Erau de faţă colegi, reprezentanţi ai opiniei publice, membri ai familiei. Sărbătoritul şedea pe scenă, în dreapta prezidiului. Avea un aer solemn şi în acelaşi timp vizibil emoţionat.

Un vorbitor a urcat la tribună, a învăluit cu privirea portretele mai multor corifei ai ştiinţei, apoi s-a întors spre sărbătorit şi a început :

— După umila mea părere, eu socotesc că pe tovarăşul Himalaiski îl caracterizează în primul rînd — aici vorbitorul a făcut o pauză de efect — aş spune chiar mai mult decît pe oricine altcineva, surprinzătoarea, uluitoarea lui incapacitate. Da, da, tovarăşi, totala lui incapacitate ! E timpul să spunem lucrurilor pe nume. Vă invit să-i răsfoiţi lucrările ştiinţifice, articolele, prelegerile. Sînt o compilaţie, nimic altceva ! Nici o idee personală, nici un cuvînt original... Încît avem oare dreptul să-l numim savant ? (Aici oratorul şi-a ridicat braţele spre portretele corifeilor ştiinţei, pe urmă spre sărbătorit şi a început să rîdă dispreţuitor).

În sală s-a produs rumoare. La tribună s-a urcat repede alt vorbitor.

— S-a afirmat aici — şi-a început el expunerea — că profesorul Himalaiski n-are idei proprii. Fundamental greşit, tovarăşi ! Profesorul Himalaiski are idei, puteţi să fiţi siguri de asta. (Asistenţa asculta cu răsuflarea tăiată, în aşteptarea unei senzaţii). Dar ce fel de idei are profesorul Himalaiski ? Proaste, tovarăşi, mizerabile, dacă pot să mă exprim aşa !

Cineva a chicotit timid.

Următorul vorbitor a subliniat inconsistenţa teoriilor profesorului Himalaiski şi inutilitatea lucrărilor lui practice. Altcineva a adus la cunoştinţa celor prezenţi suma de bani împrumutată de prof. Himalaiski de la Casa de ajutor reciproc.

A urmat apoi un bogat program artistic alcătuit din versuri care înfierau proza aspiraţiilor ştiinţifice ale lui Himalaiski, dintr-o pantomimă care dădea a înţelege că cercetările lui ştiinţifice erau perimate şi din nişte numere de acrobaţie din care rezulta clar că Himalaiski, ca savant, şi-a putut menţine echilibrul numai pe spinările altora.

În încheiere a luat cuvîntul sărbătoritul.

— Vă mulţumesc, dragi tovarăşi — a rostit el cu glasul întretăiat de emoţie — vă mulţumesc pentru critica necruţătoare, dar justă, făcută înverşunatului meu adversar ştiinţific Himalaiski...

S. Komissarenko

— Cum îi puteţi deosebi ?
— Păi le-am dat nume deosebite !

Ori eu, ori maşina!

Duminică am ieşit cu nevasta pe balcon. Era o zi senină şi un aer curat, o minune !

Soţia zîmbea şi mă privea de parcă n-am fi fost căsătoriţi. Am îmbrăţişat-o, umor umor umor